

Sprawozdanie z działalności FWPN za rok

20 24

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

PL

Spis treści

2	Wstęp	50	„Nigdy więcej wojny” – spektakl upamiętniający 85. rocznicę wybuchu II wojny światowej
5	O Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej	52	Wystawa „Powstanie Warszawskie 1944” w Düsseldorfie
8	Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej i polsko-niemieckie wsparcie na rzecz Ukrainy	54	Wystawa „Iluzje wszechwładzy. Architektura i codzienność pod okupacją niemiecką”
10	Punkt pobytowy dla uchodźczyń i uchodźców z Ukrainy w lokalu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej	56	Między Nami Mówiąc – Festiwal spraw polsko-niemieckich
11	Stypendia dziennikarskie dla dziennikarek i dziennikarzy oraz korespondentek i korespondentów wojennych z Ukrainy	60	Społeczeństwo, gospodarka, środowisko
12	Konferencja Kyiv Dialogue „Decentralized Democracy and Local Resilience”	62	Deбата „20 lat rozszerzenia UE. Polska i zbliżenie do Niemiec” w redakcji dziennika „Tagesspiegel”
14	Konferencja „Filling Blind Spots 2.0: Nowe narracje i rola muzeów w odbudowie Ukrainy”	64	Deбата „Dzieci Zamojszczyzny 1942–1943 – wspólna pamięć”
16	Media, opinia publiczna	66	Polska i Niemcy. Nowa dynamika relacji – Dyskusja z udziałem Krzysztofa Ruchniewicza i Dietmara Nietana
18	XXVII Polsko-Niemiecka Nagroda Dziennikarska	68	Ogrody Polsko–Niemieckie w Parku Skaryszewskim w Warszawie
22	Stypendia dziennikarskie FWPN 2024	72	Barometr Polska–Niemcy 2024
23	„Młoda Redakcja” stron internetowych FWPN	74	Deбаты w ramach cyklu Forum Dialogu + im. A. Godlewskiego
26	Edukacja	76	XXXIII Forum Ekonomiczne w Karpaczu
28	PolenMobil 2024	79	„Koło Dyskusyjne Polska” Niemieckiego Towarzystwa Polityki Zagranicznej i FWPN
30	Jubileusz GFPS	82	FWPN partnerem Warsaw Security Forum 2024
31	Konferencja „Teraźniejszość przeszłości w muzeach i miejscach pamięci”	84	Obchody 35. rocznicy polsko-niemieckiej Mszy Pojednania w Krzyżowej
34	Nauka	86	Spotkania dyskusyjne FWPN wokół książek
36	VI Kongres Polonoznawczy: „Przełomy – Przeobrażenia”	92	Sprawozdanie finansowe z działalności FWPN za 2024 rok
40	Kultura	104	Rada FWPN, Zarząd FWPN
42	Stypendium im. Albrechta Lemppa	109	Zespół FWPN
45	Opera „Straszny Dwór” Stanisława Moniuszki w Filharmonii Berlińskiej	110	Centrum Konferencyjne Zielna
46	Za murami, historie łączą – Głosy buntu i wolności z Berlina do Warszawy		

Wstęp

Misją Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej jest inicjowanie i wspieranie wspólnych przedsięwzięć, które przyczyniają się do pogłębiania polsko-niemieckiego porozumienia. Realizujemy tę misję poprzez przyznawanie dotacji na projekty zewnętrzne oraz organizację projektów własnych, a także wspólnie z naszymi partnerami.

Rok 2024 był bogaty w ważne rocznice związane ze stosunkami polsko-niemieckimi. Obchodzone w tym roku 20-lecie członkostwa Polski w Unii Europejskiej, stanowiące zarazem rocznicę największego rozszerzenia UE w jej historii, stało się okazją do przypomnienia tego wyjątkowego wydarzenia. FWPN wsparła liczne projekty dotyczące jubileuszu. Jednym z najważniejszych była zainicjowana wspólnie z niemieckim dziennikiem „Tagesspiegel” debata ekspercka, podsumowująca dwie dekady integracji Polski w UE. Otrzymała się ona 25 kwietnia 2024 roku w redakcji gazety w Berlinie. Wydarzenie skierowane było do szerokiego grona czytelników „Tagesspiegla” – wśród publiczności nie zabrakło licznych przedstawicieli berlińskich instytucji zaangażowanych w relacje polsko-niemieckie.

Fundacja włączyła się również w wydarzenia związane z 80. rocznicą wybuchu Powstania Warszawskiego. Na podkreślenie zasługuje zwłaszcza wsparcie dla Muzeum Powstania Warszawskiego w przygotowanie wystawy, która została zaprezentowana w Düsseldorfie, w tamtejszym Gerhard-Hauptmann-Haus. Uwagę przyciągnęła także inicjatywa Towarzystwa Niemiecko-Polskiego w Berlinie, mająca na celu utrwalenie pamięci o Powstaniu w niemieckiej stolicy poprzez

oryginalną formę muralu i zaangażowanie przy tej okazji polskiej i niemieckiej młodzieży w poznanie wspólnej historii. Z punktu widzenia historii Fundacji duże znaczenie miała 35. rocznica Mszy Pojednania w Krzyżowej na Dolnym Śląsku, uroczyste obchodzona w listopadzie. Idea powstania FWPN zrodziła się właśnie podczas pamiętnej wizyty w Polsce kanclerza federalnego Helmuta Kohla w listopadzie 1989 roku, której symbolem stała się wspólna msza w Krzyżowej z udziałem polskiego premiera Tadeusza Mazowieckiego. Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży w Krzyżowej był pierwszym projektem, który uzyskał wsparcie naszej Fundacji. W kolejnych latach stał się znaczącym ośrodkiem polsko-niemieckiego dialogu i porozumienia.

Zmiana polityczna w Polsce po wyborach parlamentarnych w październiku 2023 roku wzbudziła nadzieje na „nowe otwarcie” w relacjach polsko-niemieckich. Ważną rolę w ożywieniu współpracy odegrali mianowani przez oba rządy koordynatorzy ds. polsko-niemieckiej współpracy społecznej i przygranicznej. Z inicjatywy FWPN i Senatu Berlina, we wrześniu w berlińskim Czerwonym Ratuszu, zorganizowano pierwszą publiczną debatę z ich udziałem. Podczas spotkania Dietmar Nietan i Krzysztof Ruchniewicz mieli również okazję dyskutować z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego na temat planowanych działań.

W 2024 roku Fundacja poświęciła wiele uwagi sferze mediów. Po raz dwudziesty siódmy zorganizowano konkurs o Polsko-Niemiecką Nagrodę Dziennikarską im. Tadeusza Mazowieckiego. Spośród 171 zgłoszeń wyłoniono 8 laureatów w kategoriach: prasy, radia, telewizji, formatów wideo, nowych form dziennikarskich oraz dziennikarstwa lokalnego na pograniczu.

Relacja z uroczystości wręczenia nagród została zamieszczona na stronie 18 niniejszego sprawozdania. Na uwagę zasługuje również organizowany od 2010 r. konkurs stypendialny dla dziennikarzy i dziennikarek polskich i niemieckich, którego celem jest wsparcie finansowe kwerendy materiałów w Polsce, Niemczech i krajach sąsiednich. W 2024 roku ze wsparcia skorzystały 24 osoby.

Od wielu lat FWPN aktywnie angażuje się w działania na rzecz demokratyzacji oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego u wschodnich sąsiadów Unii Europejskiej. Ze zrozumiałych powodów od 2022 roku priorytetem stało się wsparcie dla Ukrainy walczącej z rosyjską agresją. Szczególne znaczenie w tym kontekście zyskał program stypendialny FWPN skierowany do dziennikarek i dziennikarzy oraz korespondentek i korespondentów wojennych z Ukrainy. W 2024 roku odbyła się jego trzecia edycja. Fundacja wspierała również liczne inicjatywy na rzecz współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy Niemcami, Polską a Ukrainą. Dobrym przykładem jest coroczna konferencja Kyiv Dialogue, organizowana w Berlinie. FWPN od trzech lat udziela także bezpośredniej pomocy uchodźcom z Ukrainy, prowadząc punkt pobytowy w swojej warszawskiej siedzibie.

Jednym z ważnych zadań Fundacji jest promocja nauki języka polskiego i niemieckiego oraz wymiany naukowej i kulturalnej. Szczególne miejsce w tym obszarze zajmuje wsparcie badań polonoznawczych w Niemczech, znacznie słabiej rozwiniętych niż badania niemcoznawcze w Polsce. Okazją ku temu był VI Kongres Polonoznawczy w Dreźnie. Wydarzenie, organizowane co trzy lata przez Niemiecki Instytut Spraw Polskich w Darmstadt i korzystające ze wsparcia FWPN, służy prezentacji aktualnych projektów badawczych, nawiązywaniu kontaktów oraz dyskusji nad stanem badań.

W 2024 roku nastąpiły zmiany w składzie organów FWPN. W czerwcu premier Donald Tusk powołał nowe członkinie i nowych członków Rady oraz Zarządu Fundacji. Współprzewodniczącym Rady został prof. dr hab. Robert Traba. W skład tego organu weszli także dr hab. Miłosława Borzyszkowska-Szewczyk, Piotr Buras, prof. dr hab. Maciej Górny oraz Agnieszka Kowalska. Do Zarządu zostali powołani dr hab. Piotr M. Majewski (współprzewodniczący), dr Dominika Kozłowska oraz dr hab. Sebastian Płóciennik. Rząd federalny mianował Cornelię Pieper na współprzewodniczącą Zarządu, natomiast do Rady powołał Sonję Eichwede. Szczegółowe informacje o składzie organów Fundacji na koniec 2024 roku zamieszczone są na stronie 104 oraz na stronie internetowej Fundacji w zakładce „Fundacja”: www.fwpn.org.pl

Pełne opisy wydarzeń, spotkań i konferencji organizowanych przez FWPN znajdują się w naszym rocznym sprawozdaniu publikowanym elektronicznie. Prezentujemy w nim zarówno projekty własne, jak i te realizowane we współpracy z naszymi partnerami. Interaktywny format PDF umożliwia bezpośrednie odwiedzanie stron internetowych partnerów oraz poszczególnych projektów. Szczegółowa lista projektów zewnętrznych oraz publikacji dofinansowanych przez FWPN w 2024 roku została opublikowana na stronie internetowej: <http://fwpn.org.pl/publikacje/sprawozdania/>

Życzymy miłej lektury!

Cornelius Ochmann,
dyrektor, członek Zarządu FWPN

dr hab. Sebastian Płóciennik,
dyrektor, członek Zarządu FWPN

Warszawa, czerwiec 2025 roku

○ Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej wspiera dobre relacje między Polakami i Niemcami. Od 1991 roku dofinansowała ponad 16 tys. bilateralnych projektów i współtworzyła tym samym fundamenty porozumienia polsko-niemieckiego.

Misja i cele FWPN

Głównym zadaniem Fundacji jest wspieranie wartościowych polsko-niemieckich inicjatyw. FWPN wspomaga w szczególności: partnerstwa między instytucjami, projekty o charakterze edukacyjnym poszerzające wiedzę o Polsce i Niemczech oraz promujące języki polski i niemiecki, współpracę naukową, a także projekty kulturalne. Fundacja jest także inicjatorem i realizatorem projektów – m.in. podróży studyjnych, programów stypendialnych, publikacji, debat. Zarówno poprzez dotacje, jak i projekty przez nią inicjowane FWPN pragnie inspirująco oddziaływać na relacje polsko-niemieckie.

Projekty, w które angażuje się Fundacja:

- 1) poprawiają jakość tych relacji,
- 2) wypełniają istniejące deficyty,
- 3) zapewniają symetrię stosunków polsko-niemieckich,
- 4) otwierają Polaków i Niemców na wyzwania europejskie w kontekście naszych wspólnych doświadczeń.

Wnioski o dofinansowanie przyjmujemy online przez stronę internetową:
<https://fwpn.org.pl/wnioski/co-wspieramy->

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

Adresy FWPN

Główna siedziba FWPN
mieści się w Warszawie

FWPN

ul. Zielna 37
00-108 Warszawa
tel. +48 22 338 62 00
faks. +48 22 338 62 01
e-mail: fwpn@fwpn.org.pl

Biuro w Berlinie:

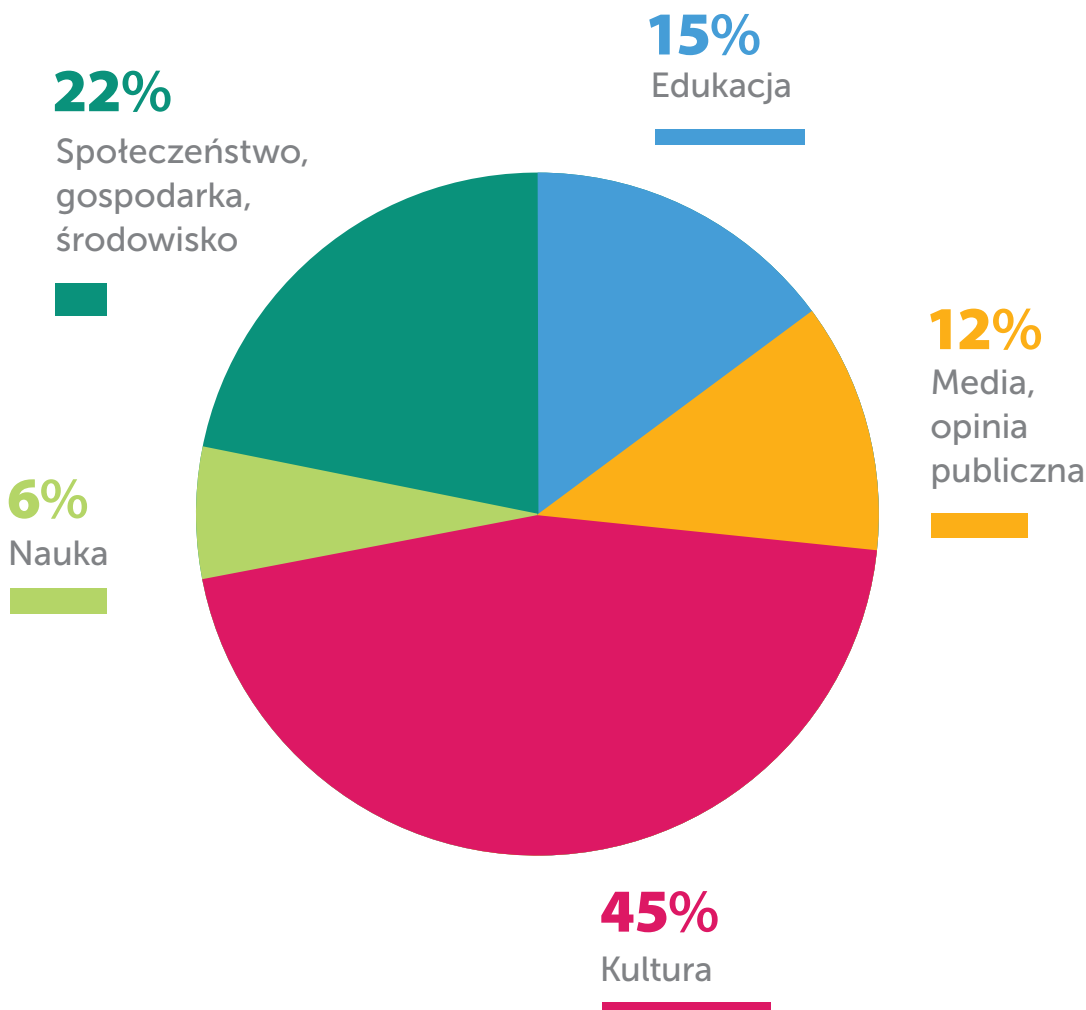
SdpZ Büro Berlin
Pariser Platz 4a
10117 Berlin
E-Mail: sdpz@sdpz.org

www.fwpn.org.pl
www.sdpz.org

Przyznane dotacje FWPN

w 2024 roku w podziale
na obszary tematyczne:

Priorytety	Liczba dotacji	Suma dotacji w zł
1. Społeczeństwo, gospodarka, środowisko	52	2 359 403
2. Edukacja	43	1 639 697
3. Media, opinia publiczna	18	1 274 055
4. Kultura	126	4 909 710
5. Nauka	23	671 711
Razem	262	10 854 576
w tym projekty własne	12	1 356 000

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej i polsko-niemieckie wsparcie na rzecz Ukrainy

10

Punkt pobytowy dla uchodźczyń
i uchodźców z Ukrainy w lokalu Fundacji
Współpracy Polsko-Niemieckiej

11

Stypendia dziennikarskie dla dziennikarek
i dziennikarzy oraz korespondentek
i korespondentów wojennych z Ukrainy

12

Konferencja Kyiv Dialogue
„Decentralized Democracy and Local Resilience”

14

Konferencja
„Filling Blind Spots 2.0:
Nowe narracje i rola muzeów
w odbudowie Ukrainy”

Punkt pobytowy

dla uchodźczyń i uchodźców z Ukrainy
w lokalu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej

Punkt pobytowy

W marcu 2022 roku w niewynajętym lokalu w należącym do Fundacji kompleksie biurowym Centrum Zielna FWPN przygotowała 30 miejsc noclegowych dla uchodźców z Ukrainy na pobyty w perspektywie średniookresowej. Fundacja na swój koszt zamówiła podstawowe wyposażenie tego lokalu jak łóżka, materace, pościel, ręczniki. Pierwsi goście zostali przyjęci 5 kwietnia 2022 roku. Punkt pobytowy został włączony do miejskiego systemu pomocy zakwaterowania uchodźców. Na jego działalność udało się FWPN uzyskać w 2022 roku środki z niemieckiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz z budżetu państwa polskiego i Fundacji Polsat. Od 2023 roku FWPN finansuje utrzymanie tego punktu z własnych środków. W punkcie pobytowym w końcu 2024 roku przebywało 26 osób. Są to osoby starsze oraz matki z dziećmi. Na każde wolne miejsce szybko pojawiają się nowi chętni. Część osób wyprowadza się po znalezieniu pracy i mieszkania. Kilka osób przeniosło się na stałe do Wielkiej Brytanii. Wobec trwającej wojny w Ukrainie FWPN kontynuuje prowadzenie punktu pobytowego także w 2025 roku.

Koordinacja ze strony FWPN:
Beata Sobczak

Stypendia dziennikarskie

dla dziennikarek i dziennikarzy oraz korespondentek
i korespondentów wojennych z Ukrainy

Na początku marca 2022 roku Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej ogłosiła po raz pierwszy program stypendialny dla dziennikarzy i korespondentów wojennych z Ukrainy. Celem konkursu jest wsparcie dziennikarzy, którzy poprzez swoją działalność rozpowszechniają informacje o pełnoskalowej inwazji rosyjskiej na Ukrainę. Dofinansowanie może pokryć koszty przygotowania i publikacji artykułu, reportażu (prasowego, radiowego, telewizyjnego, internetowego), fotoreportażu lub książki. O stypendium mogą ubiegać się dziennikarze mieszkający na stałe w Ukrainie, relacjonujący rosyjską agresję oraz jej konsekwencje. Na konkurs stypendialny dla dziennikarzy/dziennikarek i korespondentów/korespondentek wojennych z Ukrainy wpłynęło w 2024 roku 201 wniosków.

Przyznano 36 stypendiów, które otrzymali:
Ivan Antypenko, Alexei Arunian, Elmaz Asan, Anastasia Bahalika, Serhii Barbu, Oleh Baturin, Anastasiia Bereza, Oleksandr Brynza, Vyacheslav Bihun, Mstyslav Chernov, Arsenii Gerasymenko, Alena Grom, Anastasiia Ivantsiv,

Ilha Ivaschchenko, Julia Kalashnyk, Anna Kravets, Olena Kurenkova, Maria Malevska, Viacheslav Mavrytshev, Alona Natalukha, Nazar Nazaruk, Mykhailo Palinchak, Karina Piliuhina, Iryna Rozhok-Kapranova, Zpya Shulga, Iryna Skosar, Oleksandr Solonko, Olena Solodovnikova, Andrii Stasiu, Oleh Ushchenko, Nazarii Vivcharyk, Evhenii Zavhorodnii, Olha Zyma.

Jury FWPN (Sebastian Płóciennik, Cornelius Ochmann, Joanna Czudec) wspierali w wyborze dziennikarzy: Paweł Reszka (Tygodnik „Polityka”) i Igor Bałyński.

Więcej informacji:
<https://fwpn.org.pl/ukraine-journalists/>

Koordinacja ze strony FWPN:
Joanna Czudec

Konferencja Kyiv Dialogue „Decentralized Democracy and Local Resilience”

19 coroczna konferencja Kyiv Dialogue, która odbyła się 14 listopada 2024 roku w Berlinie, poświęcona była kluczowej roli decentralizacji, odporności samorządów lokalnych oraz współpracy międzynarodowej dla przyszłości Ukrainy i jej drogi do Unii Europejskiej. Dzięki wsparciu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej udało się poszerzyć tę zapoczątkowaną w 2005 roku obywatelską platformę dialogu niemiecko-ukraińskiego o polską perspektywę. W ramach moderowanej przez Corneliusa Ochmanna (FWPN) dyskusji panelowej pt. „Rola i zadania samorządów w procesie integracji z UE”, doświadczenia polskich gmin z okresu akcesji do Unii Europejskiej w 2004 roku stanowiły cenny punkt odniesienia dla Ukrainy – m.in. w zakresie wdrażania prawa unijnego oraz efektywnego wykorzystania środków unijnych. Jakie wnioski można wyciągnąć z doświadczeń polskich samorządów w procesie udanego przystąpienia do UE – i w jaki sposób mogą one być wykorzystane przez Ukrainę? Jak pogodzić unijne wymogi reform z pilnymi potrzebami

Ukrainy, skoro trwałe reformy nie są możliwe bez zapewnienia bezpieczeństwa? Na te pytania odpowiadali wspólnie dr Krzysztof Stanowski z Centrum Współpracy Międzynarodowej Miasta Lublin, dr Laurynas Vaičiūnas z Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego, Galyna Minajewa – szefowa administracji wojskowej miasta Czugujew (obwód charkowski) oraz dr Ulrike Hopp-Nishanka, kierowniczka zespołu ds. Ukrainy w niemieckim Federalnym Ministerstwie Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (BMZ). Wszyscy uczestnicy panelu zgodzili się, że ukierunkowana wymiana sprawdzonych rozwiązań między samorządami ukraińskimi, polskimi i niemieckimi stanowi klucz do pomyślnej integracji Ukrainy z Unią Europejską. Organizowana przez Europäische Austausch gGmbH oraz Fundację im. Friedricha Naumanna konferencja zgromadziła również wysokich rangą decydentów, takich jak poseł Bundestagu Roderich Kiesewetter oraz ambasador Ukrainy w Niemczech Oleksii Makeiev. Podkreślono, że trwająca wojna i związane z nią wyzwania

Panel dyskusyjny „Rola i zadania samorządów w procesie integracji Unii Europejskiej”

odbudowy stanowią ogromne obciążenie dla wielu ukraińskich gmin. To wyraźny sygnał, że Ukraina nadal potrzebuje szerokiego międzynarodowego wsparcia – a jednocześnie wskazanie na ogromny potencjał współpracy polsko-niemieckiej w tym zakresie. Projekt ten przyczynił się do skutecznego połączenia kluczowych środowisk z trzech krajów i sformułowania konkretnych oczekiwań wobec polityki.

Koordynacja ze strony FWPN:
Karolina Fuhrmann

Konferencja „Filling Blind Spots 2.0: Nowe narracje i rola muzeów w odbudowie Ukrainy”

Uczestniczki i uczestnicy konferencji

Konferencja „Filling Blind Spots 2.0: Nowe narracje i rola muzeów w odbudowie Ukrainy”, która odbyła się w dniach 4–5 listopada 2024 roku w Warszawie, była trzecią z cyklu konferencji organizowanych przez fundację OBMiN – platformę zrzeszającą ukraińskie muzea. Wydarzenie zgromadziło przedstawicieli

Jeden z paneli dyskusyjnych podczas konferencji

ponad 120 muzeów z całej Ukrainy oraz instytucje partnerskie z Polski, Niemiec i innych krajów. Tematem przewodnim konferencji była potrzeba tworzenia nowej narracji i dekolonizacji muzeów. Dyskutowano także o wypracowaniu metod wsparcia dla ukraińskich instytucji kultury w obliczu rosyjskiej agresji. Patronat nad wydarzeniem objęli: Rusłan Stefanczuk, przewodniczący Parlamentu Ukrainy, Małgorzata Kidawa-Błońska, marszałek Senatu RP i Anke Rehlinger, przewodnicząca niemieckiego Bundesratu.

Koordinacja ze strony FWPN:
Aneta Jędrzejczak

Media, opinia publiczna

18

XXVII Polsko-Niemiecka Nagroda
Dziennikarska

22

Stypendia dziennikarskie
FWPN 2024

23

„Młoda Redakcja” stron internetowych FWPN

XXVII Polsko-Niemiecka Nagroda Dziennikarska

Uroczystość wręczenia Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej im. Tadeusza Mazowieckiego

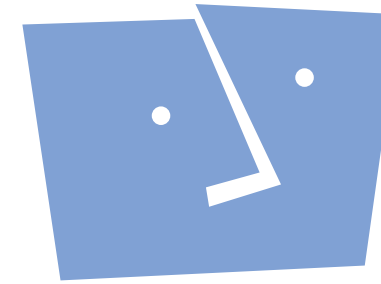
Laureatki i laureaci Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej im. Tadeusza Mazowieckiego za 2024 rok zostali uhonorowani podczas uroczystej gali, która odbyła się 24 stycznia 2025 roku w Heringsdorfie na wyspie Uznam.

Laureatkami i laureatami zostali:

- w kategorii Prasa – Marek Rabij za artykuł „Języki obce”, opublikowany w „Tygodniku Powszechnym”,
- w kategorii Radio – Ernst-Ludwig von Aster i Anja Schrum za reportaż „Ausbeutung auf der Autobahn – Trucker aus Osteuropa” („Wyzysk na autostradzie – kierowcy tirów z Europy Wschodniej”), wyemitowany w rozgłośni SWR,
- w kategorii Telewizja i formaty wideo – Katharina Zabrzynski za reportaż „Was wurde aus dem deutschen Rentnerdorf in Polen?” („Co się stało z niemiecką wioską dla emerytów w Polsce?”), produkcja rbb, zespół Kowalski,
- w kategorii Nowe formy dziennikarskie – Kacper Forreiter i Patryk Motyka za reportaż multimedialny „Kaszubi, Mozaika Polska”, opublikowany w Onet Reportaże,
- w kategorii Dziennikarstwo lokalne na pograniczu – Magdalena Kościańska i Mieczysław Medycki za film „Gerhard Richter – kim jest najstłynniejszy bogatynianin?”, wyemitowany w Telewizji Bogatynia.

Katharina Zabrzynski, laureatka w kategorii Telewizja i formaty wideo, odbiera nagrodę z rąk Cornelii Pieper

Ministra nauki, kultury, spraw federalnych i europejskich landu Meklemburgia-Pomorze Przednie Bettina Martin powiedziała w trakcie uroczystości: „Prace konkursowe odnoszą się do naszej wspólnej historii, wychodzą poza granice jednego kraju, otwierają nowe horyzonty

i analizują aktualne zjawiska oraz wydarzenia w Polsce, Niemczech i Unii Europejskiej. To niezwykle fascynujący zbiór różnych perspektyw z obu państw. Krytyczne dziennikarstwo oparte na rzetelnym researchu, znajomości drugiego kraju oraz pełnym szacunku podejściu do dobrego sąsiedztwa ma ogromne znaczenie dla dalszego rozwoju relacji polsko-niemieckich. Nie ustawajcie w tych działaniach! W czasach wzrostu popularności nacjonalistycznych nastrojów, szerzenia się dezinformacji za jednym kliknięciem, potrzebujemy prawdziwego jakościowego dziennikarstwa bardziej niż kiedykolwiek”.

Od lewej: ministra Bettina Martin i Magdalena Kościańska – laureatka w kategorii Dziennikarstwo lokalne na pograniczu

Od lewej: członek jury, Piotr Stasiak oraz Kacper Forreiter i Patryk Motyka, laureaci w kategorii Nowe formy dziennikarskie, dr Anna Hoffman

Od lewej: Ernst-Ludwig von Aster i Anja Schrum, laureaci w kategorii Radio, dr hab. Sebastian Płóciennik

Niemiecka współprzewodnicząca zarządu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej Cornelia Pieper podkreśliła, że „współpraca dziennikarzy i dziennikarek z Polski i Niemiec stanowi podstawę współdziałania społeczeństw obywatelskich. Fundacja będzie kontynuować wspieranie tej pracy”.

Manuel Hartung, przewodniczący zarządu Fundacji ZEIT STIFTUNG BUCERIUS: „W czasach, gdy dezinformacja i fake news zagrażają fundamentom demokracji, dziennikarstwo jakościowe odgrywa jeszcze ważniejszą rolę w kształtowaniu opinii publicznej. Polsko-Niemiecka Nagroda Dziennikarska pokazuje również, jak wybitne prace dziennikarskie budują mosty, poszerzają horyzonty i wzmacniają dialog

między naszymi społeczeństwami. Fundacja ZEIT STIFTUNG BUCERIUS z przekonaniem i radością wspiera te cenne działania i niezależne dziennikarstwo transgraniczne”. Ministra landu Meklemburgia-Pomorze Przednie Bettina Martin razem z parlamentarnym sekretarzem stanu ds. Pomorza Przedniego i wschodniej Meklemburgii, Heiko Miraßem, wręczyła nagrodę specjalną w kategorii „Dziennikarstwo lokalne na pograniczu”. Pozostałe nagrody wręczyli: konsul generalna Republiki Federalnej Niemiec w Gdańsku Cornelia Pieper, dr hab. Sebastian Płóciennik, dyrektor Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, oraz dr Anna Hofmann, kierowniczka działu nauki i badań Fundacji ZEIT STIFTUNG BUCERIUS.

Laureaci i fundatorzy Polsko-Niemieckiej Nagrody Dziennikarskiej za rok 2024

Organizatorami tegorocznego konkursu byli: Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Fundacja ZEIT STIFTUNG BUCERIUS oraz kraj związkowy Meklemburgia-Pomorze Przednie jako gospodarz. Pozostali fundatorzy nagrody to kraj związkowy Brandenburgia i Wolne Państwo Saksonia.

Koordinacja ze strony FWPN:
Małgorzata Gmiter

Statuetka
Polsko-Niemieckiej
Nagrody Dziennikarskiej

Fotografie: Kancelaria Stanu Meklemburgii Pomorza Przedniego

Stypendia dziennikarskie FWPN 2024

Celem konkursu FWPN jest wsparcie dziennikarek i dziennikarzy, których praca przyczynia się do podnoszenia jakości relacji polsko-niemieckich, a także otwiera Polaków i Niemców na nowe wyzwania europejskie. Dofinansowanie może pokryć koszty kwerendy do artykułu lub reportażu, a także książki – w Polsce, Niemczech lub w krajach sąsiednich. O stypendium mogą ubiegać się dziennikarze i dziennikarki z dorobkiem zawodowym, mieszkający na stałe w Niemczech lub w Polsce.

W rozpiszwanym tradycyjnie dwa razy w roku polsko-niemieckim konkursie o Stypendia Dziennikarskie FWPN swoje projekty przedstawiło 97 kandydatów i kandydatek z obu krajów. Jury FWPN (Sebastian Płóciennik,

Cornelius Ochmann, Joanna Czudec) wspierali w wyborze: Kaja Puto, dziennikarka „Krytyki Politycznej” i Kristin Joachim, dziennikarka ARD Studio Warschau. Przyznaliśmy 24 stypendia.

Laureaci i laureatki:

Anna Alboth/ Nadine Wójcik, Anton Ambroziak, Hanna i Adam Bogoryja-Zakrzewscy, Katarzyna Błaszczuk, Stasia Budzisz, Steffen Dobbert/ Ulrich Thiele, Olga Doleśniak-Harczuk, Christian Düring, Anna Górnicka, Aleksandra Lipczak, Paul Hockenos, Natalia Mleczek, Szymon Opryszek, Antonina Palarczyk, Paweł Pieniążek, Urszula Ptak, Paweł Piotr Reszka, Dawid Romanowski, Paulina Siegień, Błażej Strzelczyk, Katarzyna Surmiak-Domańska, Michał Sutowski, Marcel Wandas, Karolina Wigura i Jarosław Kuisz.

W 2025 roku FWPN ponownie rozpisze konkursy dla dziennikarzy.

Zapraszamy do śledzenia naszych mediów społecznościowych:

FB facebook.com/
FundacjaWspolpracyPolskoNiemieckiej
Instagram @fwpn_sdpz i strony internetowej
www.fwpn.org.pl, gdzie ogłosimy terminy nadsyłania zgłoszeń.

Koordinacja ze strony FWPN:
Joanna Czudec

„Młoda Redakcja” stron internetowych FWPN

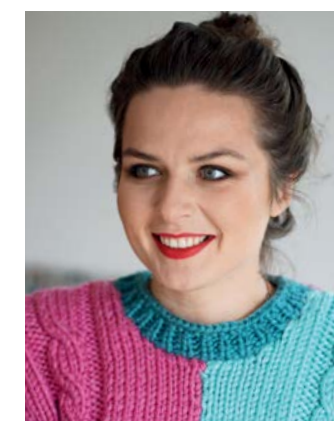
„Młoda Redakcja” skierowana jest do studentek i studentów dziennikarstwa i innych kierunków humanistycznych (politologia, neofilologia, kulturoznawstwo, nauki polityczne) z całej Polski. W 2024 roku program stażu dla „Młodej Redakcji” składał się z warsztatów poświęconych relacjonowaniu wydarzeń, prowadzeniu wywiadu i tworzeniu angażujących treści w mediach społecznościowych.

Naszymi prowadzącymi były:

- Urszula Jabłońska – orientalistka, reporterka, publikuje m.in. w „Piśmie. Magazynie opinii”, „Dużym Formacie” i „Wysokich Obcasach”;
- Katarzyna Surmiak-Domańska – reporterka od lat związana z „Gazetą Wyborczą”. Współpracuje jako tutorka i wykładowczyni z Polską Szkołą Reportażu przy Instytucie Reportażu;
- Olimpia Jenczek – specjalistka do spraw kreowania wizerunku w sieci;
- Agnieszka Wójcińska – redaktorka prac „Młodej Redakcji”, dziennikarka i reporterka.

Urszula Jabłońska
fot. Monika Bereżecka

Olimpia Jenczek

Agnieszka Wójcińska
fot. Alicja Szulc

W ramach „Młodej Redakcji 2024” powstało prawie 40 relacji z wydarzeń inicjowanych i współfinansowanych przez Fundację. Wszystkie można odnaleźć na stronie: <https://fwpn.org.pl/mloda-redakcja/mloda-redakcja-2024/> oraz na profilu „Młodej Redakcji” na Facebooku: <https://www.facebook.com/MlodaRedakcja>

Redaktorki odwiedziły i przygotowały relacje m.in. z cyklu debat Forum Dialog Plus im. Andrzeja Godlewskiego, dyskusji po polskiej premierze książki pt. „Moskiewski łącznik. Sieć Schrödera i droga Niemiec ku zależności”, wystawienia „Strasznego Dworu” w Filharmonii Berlińskiej przez zespół Teatru Wielkiego im. Stanisława Moniuszki w Poznaniu, wystawy „Immer noch/ Nadal” w Muzeum Śląskim w Görlitz, spektaklu „Lisy nie kłamią” na

podstawie książki Ulricha Huba w Zdrojowym Teatrze Animacji im. Bogdana Nauki w Jeleniej Górze.

W programie w roku 2024 udział wzięli: Jagoda Burekowska, Patrycja Czyżowska, Sonia Dąbrowska, Angelika Karasek, Karolina Kwiecień, Aleksandra Leks, Karolina Najda, Karolina Nowakowska, Julia Onopa, Emilia Roszkowska, Sofiya Stolyar, Marta Kot, Magdalena Strupiechowska.

FWPN prowadzi też program dla Alumnów „Młodej Redakcji”. Umożliwia on budowanie sieci kontaktów z byłymi młodymi redaktorami i redaktorkami. W ramach programu oferowane są specjalistyczne szkolenia stacjonarne oraz wydarzenia networkingowe.

Warsztat – wywiad z Katarzyną Surmiak-Domańską (trzecia od lewej w drugim rzędzie)

Warsztat w Berlinie

Podróż studyjna „Odra jako rzeka transgraniczna”

W roku 2024 alumni i alumnki programu spotkali się podczas podróży studyjnej „Odra jako rzeka transgraniczna” organizowanej we współpracy ze Stowarzyszeniem 515 w Krośnie Odrzańskim i Frankfurt nad Odrą.

Koordinacja ze strony FWPN:
Małgorzata Gmiter

W dziedzinie Media, opinia publiczna FWPN wsparła w 2024 roku 18 projektów w łącznej kwocie 1 274 055 zł.

Pełna lista projektów dofinansowanych w 2024 roku przez FWPN jest dostępna na naszej stronie www.fwpn.org.pl

Edukacja

28

PolenMobil 2024

30

Jubileusz GFPS

31

Konferencja
„Teraźniejszość przeszłości w muzeach i miejscach pamięci”

PolenMobil 2024

W 2024 roku PolenMobil ponownie wyruszył w trasę po Niemczech, docierając do prawie 3500 uczniów podczas 170 wizyt w szkołach i inspirując ich interaktywnym programem o sąsiednim kraju – Polsce. Celem projektu, który rozpoczął się w 2015 roku, było i nadal jest zapoznanie uczniów z historią, kulturą i polityką Polski, a także z umiejętnościami językowymi oraz przygotowanie do wymian szkolnych poprzez bezpłatne wizyty w szkołach.

1 marca nastąpiła zmiana personalna w zespole projektowym: Sebastian Borchers, który odegrał kluczową rolę w kształtowaniu PolenMobil w ostatnich latach i któremu jesteśmy bardzo wdzięczni, przekazał stery Natalii Mariankowskiej. Od 2022 roku wspiera ona projekt jako animatorka językowa, a jednocześnie studiuje kulturoznawstwo stosowane i translatorykę z naciskiem na tłumaczenia polsko-niemieckie na Uniwersytecie w Poczdamie i koordynuje misje PolenMobil w północnej części Niemiec w wymiarze połowy etatu. W tym kontekście szczególnie cieszy fakt, że Szlezwik Holsztyn stał się stałą częścią programu wycieczek.

Odnotowano również postępy w nauczaniu języka polskiego jako języka ojczystego, które od 2023 roku jest przygotowywane we współpracy z Polskim Centrum Kompetencji i Koordynacji (KoKoPol). Opracowano nowe materiały przeznaczone dla uczniów polskojęzycznych. Jednym z ważnych wydarzeń pozaszkolnych dla PolenMobil w 2024 roku był udział w VI Kongresie Polonoznawczym w Dreźnie. W dniach 15 i 16 marca dwa nowo obrandowane pojazdy zaprezentowały się specjalistycznej publiczności naukowej oraz przypadkowym przechodniom na terenie politechniki w Dreźnie. Przy tej okazji doszło do wymiany poglądów z Corneliussem Ochmannem, dyrektorem zarządzającym FWPN, który również uczestniczył w kongresie i mógł odbyć jazdę próbą PolenMobilem.

Jeden ze świeżo obrandowanych samochodów PolenMobil na terenie politechniki w Dreźnie

Jeden z warsztatów animacji językowej

PolenMobil z wizytą w Ilztalschule w Huthurm w Bawarii

PolenMobil to wspólny projekt Niemieckiego Instytutu Spraw Polskich i Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, który w ciągu ostatnich dziewięciu lat stał się ważnym elementem transferu wiedzy o Polsce w edukacji szkolnej w Niemczech. W 2025 roku projekt będzie obchodził swoje 10-lecie, do czego w znacznym stopniu przyczyniła się FWPN (łączna dotacja wyniosła 424 768 euro).

Patronem honorowym projektu jest Dietmar Nietan, koordynator rządu niemieckiego ds. polsko-niemieckiej współpracy międzyspołecznej i transgranicznej.

Więcej informacji: <https://www.poleninderschule.de/polenmobil>

Koordynacja ze strony FWPN:
Karolina Fuhrmann

Jubileusz GFPS

W 2024 roku GFPS (Gemeinschaft für studentischen Austausch mit Mittel- und Osteuropa) obchodził wyjątkowy jubileusz, celebrując aż cztery ważne rocznice: 30-lecie GFPS-Polska, 40-lecie GFPS e.V., 25-lecie GFPS-CZ oraz 4 lata GFPS-Україна.

Z tej okazji członkowie, przyjaciele, organizacje partnerskie i sympatycy stowarzyszenia spotkali się podczas wyjątkowego weekendu, 27–29 września, w Warszawie. W ramach obchodów jubileuszowych odbyły się warsztaty poświęcone krajom GFPS, wystawa i uroczysta gala. Nie zabrakło także okazji do wspólnego spędzenia czasu i wspomnień.

GFPS, jako organizacja non profit, od momentu swojego powstania konsekwentnie działa na rzecz wymiany młodzieżowej i międzynarodowej współpracy. Programy stypendialne, projekty edukacyjne oraz wydarzenia integracyjne przyczyniają się do rozwoju osobistego, naukowego i zawodowego młodych ludzi. FWPN, która jest parterem strategicznym GFPS, wspiera działalność stowarzyszeń od 1994 roku.

Koordinacja ze strony FWPN:
Aneta Jędrzejczak

Uczestnicy spotkania jubileuszowego GFPS w Warszawie
fot. Almuth Müller

Konferencja „Teraźniejszość przeszłości w muzeach i miejscach pamięci”

Do dobrej tradycji istniejącej od 1972 roku wspólnej Polsko-Niemieckiej Komisji Podręcznikowej należą konferencje tematyczne, które od lat są jedną z najważniejszych form pracy tego bilateralnego gremium wraz

z zaproszonymi ekspertami i gośćmi. Refleksja i dyskusja wokół narracji podręcznikowych i czynników wpływających na ich kształt uzyskują, dzięki zagadnieniom poruszonym na konferencjach Komisji, znacznie bogatszy kontekst historyczny, kulturowy oraz dydaktyczny i edukacyjny. W dniach 23–25 maja 2024 roku w Berlinie i w Miejscu Pamięci Ravensbrück zorganizowano przy wsparciu FWPN kolejną konferencję tematyczną Polsko-Niemieckiej Komisji Podręcznikowej pod powyższym tytułem. 23 maja odbyło się posiedzenie Prezydium Komisji Podręcznikowej, a następnie konferencja w przedstawicielstwie Kraju Związkowego Brandenburgia w Berlinie. W dniach 24–25 maja 2024 roku obrady były kontynuowane w Miejscu Pamięci Ravensbrück w Fürstenbergu nad Hawelą, gdzie zorganizowano panele dyskusyjne z udziałem naukowców, muzealników, projektantów wystaw muzealnych w miejscach pamięci z Polski, Niemiec i Czech oraz nauczycieli i uczniów. W trakcie konferencji dyskutowano na temat budowy narracji historycznych w podręcznikach z perspektywy pracy muzealnej.

Doświadczenie muzealników umożliwiło refleksję nad problemami budowania narracji podręcznikowej, która powinna służyć nie tylko pracy na lekcji, lecz także inicjować działania pozalekcyjne (jak np. zwiedzanie muzeów). Dzięki udziałowi w obradach przedstawiciele Czesko-Niemieckiej Komisji Podręcznikowej udało się rozszerzyć polsko-niemiecki dialog poprzez uwzględnienie innego punktu widzenia. Po raz pierwszy w konferencji wzięli udział – obok naukowców oraz nauczycieli – również polscy i niemieccy uczniowie, a także niewielka grupa uczniów z Czech. Zdaniem organizatorów włączenie młodzieży do dialogu

okazało się szczególnie ważne, ze względu na konieczność dopasowania podręczników do nowych warunków funkcjonowania młodzieży. Założone cele konferencji, takie jak stworzenie i pogłębienie forum na temat problemów związanych z budowaniem narracji podręcznikowych, zacieśnienie współpracy z Czesko-Niemiecką Komisją Podręcznikową, promocja działalności Komisji Podręcznikowej w Niemczech i Polsce oraz pogłębienie dialogu między zawodowymi historykami, dydaktykami uniwersyteckimi, nauczycielami oraz uczniami, zostały zrealizowane.

Obrady Polsko-Niemieckiej Komisji Podręcznikowej w Berlinie

Poza Komisją Podręcznikową do organizatorów konferencji należeli: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Instytut Leibniza ds. Mediów Edukacyjnych, Instytut im. Georga Eckerta w Brunszwiku oraz Miejsce Pamięci Ravensbrück w Fürstenbergu nad Hawelą.

Zwiedzanie pozostałości po obozie koncentracyjnym Ravensbrück

Muzeum i Miejsce Pamięci Ravensbrück upamiętnia założony przez SS w 1939 roku obóz koncentracyjny Ravensbrück, który był największym obozem koncentracyjnym dla kobiet na niemieckiej ziemi. Około 120 000 kobiet i dzieci, 20 000 mężczyzn i 1200 nastoletnich dziewczyn zarejestrowano w latach 1939–1945 jako więźniów. 28 000 spośród nich zostało zamordowanych, zmarło z głodu, chorób lub w wyniku zbrodniczych eksperymentów medycznych. Najliczniejszą grupę więźniarek stanowiły Polki (ok. 40 000).

Jeden z warsztatów w Miejscu Pamięci Ravensbrück

Muzeum istnieje od 1959 roku. Po zjednoczeniu Niemiec Muzeum stało się w 1993 roku częścią Fundacji Brandenburskie Miejsca Pamięci.

Koordinacja ze strony FWPN:
Tomasz Markiewicz

FWPN wsparła w 2024 roku 43 projekty edukacyjne w łącznej kwocie 1 639 697 zł.

Pełna lista projektów dofinansowanych w 2024 roku przez FWPN jest dostępna na naszej stronie www.fwpn.org.pl

Nauka

36

VI Kongres Polonoznawczy:
„Przełomy – Przeobrażenia”

VI Kongres Polonoznawczy: „Przełomy – Przeobrażenia”

W dniach od 14 do 17 marca 2024 roku w centrum wykładowym Uniwersytetu Technicznego w Dreźnie odbył się szósty Kongres Polonoznawczy pod patronatem premiera Saksonii, Michaela Kretschmera. Wydarzenie, zainicjowane w 2009 roku przez

Niemiecki Instytut Spraw Polskich w Darmstadt, odbywa się co trzy lata i daje naukowczynie i naukowcom zajmującym się tematyką polską możliwość zaprezentowania aktualnych projektów badawczych, nawiązania kontaktów oraz dyskusji na temat stanu badań nad Polską.

Powitanie uczestników Kongresu przez prof. Petera Olivera Loewa (Niemiecki Instytut Spraw Polskich), prof. Christiana Prunitscha i prof. Angelę Rösen-Wolff, prorektorkę ds. badań na Drezdeńskim Uniwersytecie Technicznym

Główne przemówienie wygłosiła Christiane Hoffmann, zastępczyni rzecznika prasowego rządu federalnego

Temat przewodni „Przełomy – Przeobrażenia” spotkał się z dużym zainteresowaniem, jednak nie wszystkie licznie nadesłane propozycje mogły zostać włączone do programu. Ostatecznie uczestniczkom i uczestnikom kongresu – około 300 osobom z kraju i z zagranicy – zaoferowano imponującą różnorodność tematyczną w ramach 51 paneli podzielonych na sześć sekcji, obejmujących różne dyscypliny naukowe: od badań nad

wczesną nowożytnością po aktualne debaty polityczne, od analiz literackich po socjologiczne podejścia do Polski.

Uroczyste otwarcie kongresu odbyło się 14 marca z udziałem m.in. saksońskiej minister sprawiedliwości oraz demokracji, Europy i równości – Katji Meier, prezesa Niemieckiego Instytutu Spraw Polskich – Heiko Maasa oraz ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej – Dariusza

Baner reklamujący Kongres

Pawłosa. Główne przemówienie wygłosiła dziennikarka i zastępczyni rzecznika prasowego rządu federalnego – Christiane Hoffmann. W bardzo osobistym wystąpieniu zatytułowanym „Wszystko, czego nie pamiętamy. Polacy, Niemcy i cezura 24 lutego 2022 roku” nawiązała do swoich rodzinnych korzeni na Dolnym Śląsku.

W kolejnych dniach odbywały się liczne panele, dyskusje oraz prezentacje projektów badawczych, które podkreślały żywotność niemieckojęzycznych badań nad Polską,

a także ich silne powiązanie z międzynarodową współpracą naukową. Wiele wystąpień wygłoszono w języku polskim lub angielskim – co jest wyraźnym sygnałem rosnącej internacjonalizacji kongresu.

Równolegle do programu kongresowego, w Saksońskiej Bibliotece Krajowej – Bibliotece Państwowej i Uniwersyteckiej w Dreźnie, zorganizowano wystawę pt. „Od Kraszewskiego do Tokarczuk: polscy pisarze i pisarki oraz Drezno”, ukazującą literackie związki między Polską a Drezniem.

Jako podsumowanie wydarzenia – nieformalnie nazywanego „spotkaniem rodzinnym” naukowców zainteresowanych tematyką Polski i służącego trwałej, interdyscyplinarnej współpracy – należy podkreślić, że kongres odnotował dotychczas najwyższy udział uczestników zagranicznych, którzy przybyli m.in. z Finlandii, Francji, Austrii, Czech, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii, Ukrainy czy USA.

W przyszłości organizatorzy zamierzają kontynuować strategię internacjonalizacji wydarzenia. Gospodarzem 7. Kongresu Polonoznawczego, który odbędzie się w 2027 roku, będzie Uniwersytet w Poczdamie.

Szósty kongres został zorganizowany przez Uniwersytet Techniczny w Dreźnie we współpracy z Niemieckim Instytutem Spraw Polskich, dzięki wsparciu Deutsche Forschungsgemeinschaft, Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, Polsko-Niemieckiej Fundacji na rzecz Nauki, Kancelarii Stanu Saksonii oraz innych instytucji wspierających.

Więcej informacji o kongresie:
<https://www.polenforschung.de/>

Koordinacja ze strony FWPN:
 Karolina Fuhrmann

FWPN wsparła w 2024 roku
 23 projekty naukowe
 w łącznej kwocie 671 711 zł.

Pełna lista projektów
 dofinansowanych w 2024 roku
 przez FWPN jest dostępna
 na naszej stronie
www.fwpn.org.pl

Kultura

42

Stypendium
im. Albrechta Lemppa

50

„Nigdy więcej wojny” – spektakl upamiętniający
85. rocznicę wybuchu II wojny światowej

52

Wystawa
„Powstanie Warszawskie 1944”
w Düsseldorfie

45

Opera „Straszny Dwór”
Stanisława Moniuszki
w Filharmonii Berlińskiej

54

Wystawa
„Iluzje wszechwładzy. Architektura
i codzienność pod okupacją niemiecką”

46

Za murami, historie łączą –
Głosy buntu i wolności z Berlina do Warszawy

56

Między Nami Mówiąc –
Festiwal spraw polsko-niemieckich

Stypendium im. Albrechta Lemppa

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Instytut Książki i Literarisches Colloquium Berlin ogłosiły laureatkę i laureatów Stypendium im. Albrechta Lemppa za rok 2024. Zostali nimi:

Christian Dittloff (ur. 1983)
Pisarz. Mieszka w Berlinie. Studiował germanistykę i anglistykę w Hamburgu oraz kreatywne pisanie w Hildesheim. Pracował w ośrodku psychiatrycznym, jako dziennikarz kulturalny oraz jako ekspert od marketingu kultury. W 2018 roku ukazał się jego debiut powieściowy „Das Weiße Schloss”, w 2020 roku – fabularyzowana proza autobiograficzna „Niemehrzeit. Das Jahr des Abschieds von meinen Eltern”, a w 2023 roku – „Prägung. Nachdenken über Männlichkeit” (Berlin Verlag). W Krakowie pracował nad powieścią, której tematem jest kwestia opieki i pomocy społecznej oraz pracy w zawodach opiekuńczych.

Prezentacja laureatów i laureatki Stypendium im. Albrechta Lemppa za rok 2024 na kolektywnej polskiej ekspozycji Instytutu Książki podczas Międzynarodowych Targów Książki we Frankfurcie nad Menem (16–20.10.2024)

Natalia Malek (ur. 1988)
Poetka, tłumaczka, kuratorka wydarzeń literackich. Ukończyła filologię angielską na Uniwersytecie Warszawskim. Na język polski przekładała poezję m.in. Louise Glück, Sandry Cisneros i Tyrone’a Williamsa. Autorka pięciu książek poetyckich: „Pracowite popołudnia” (2010), „Szaber” (2014), „Kord” (2017), „Karapaks” (2020) oraz „Obręcze” (2022). Laureatka Nagrody im. Adama Włodka (2017) oraz Nagrody Literackiej Gdynia (2021). Jej wiersze były tłumaczone na języki: angielski, niemiecki, włoski, francuski, duński, grecki, węgierski, niderlandzki. Współtwórczyni nieformalnej grupy artystycznej kobiet Wspólny Pokój, prowadzi seminaria na temat literatury anglojęzycznej oraz związków literatury i sztuk wizualnych. Czas spędzony w Berlinie w ramach Stypendium Albrechta Lemppa poświęciła pracy nad szóstą książką poetycką.

Daniel Odija (ur. 1974)
Prozaik, poeta, scenarzysta komiksowy, animator kultury. Mieszka w Słupsku. Autor zbioru opowiadań „Szkłana huta” (2005) i „Przezroczyście głowy” (2018) oraz powieści „Ulica” (2001), „Tartak” (2005), „Niech to nie będzie sen” (2008), „Kronika umarłych” (2010) oraz „Pusty przelot” (2021). Odija jest także autorem słuchowisk, libretta do baletu oraz współscenarzystą krótkometrażowego filmu fabularnego. Na scenie teatru im J. Słowackiego w Krakowie odbyła się premiera spektaklu jego autorstwa, pt. „Tartak”. Od 2017 roku ukazuje się cykl komiksowy autorstwa Odiji, pt. „Bardo”, tworzony we współpracy z rysownikiem Wojciechem Stefańcem. W 2024 roku Daniel Odija wydał debiutancki tom poezji, pt. „ale” w Wydawnictwie Warstwy. Jego opowiadania zostały przetłumaczone na kilkanaście języków, a powieści ukazały się w przekładzie na język francuski, niemiecki, ukraiński i macedoński.

Albrecht Lempp (1953–2012)

był wybitnym popularyzatorem literatury polskiej w Niemczech i jej tłumaczem. Przez wiele lat pełnił funkcję dyrektora Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej i wniósł wielki wkład w rozwój relacji polsko-niemieckich. Tworzył fundamenty nowoczesnego systemu promocji Polski przez literaturę. Jako współtwórca Instytutu Książki otrzymał Nagrodę Transatlantyk przyznaną za zasługi w tej dziedzinie.

fot. Elżbieta Lempp

Stypendium im. Albrechta Lemppa przeznaczone jest dla pisarzy i pisarek z Polski i Niemiec oraz dla niemieckich tłumaczy i tłumaczek literatury polskiej i polskich tłumaczy/tłumaczek literatury niemieckojęzycznej. Jego celem jest doskonalenie sztuki przekładu i pisania w duchu standardów literackich i translatorskich bliskich Albrechtowi Lemppowi oraz upamiętnienie jego wkładu w polsko-niemiecką wymianę literacką.

Na program stypendialny składają się rokrocznie jednomiesięczne pobyty w kraju sąsiada: w Literarisches Colloquium Berlin i w Krakowie. Z Polski i Niemiec nadeszło 48 zgłoszeń od pisarzy/pisarek i tłumaczy/tłumaczek literatury. W skład jury weszli przedstawiciele fundatorów: Jürgen Jakob Becker (LCB), Joanna Czudec (FWPN), Łucja Gawkowska (IK). Honorową członkinią jury jest Elżbieta Lempp.

Koordynacja ze strony FWPN:
Joanna Czudec

Opera „Straszny Dwór” Stanisława Moniuszki w Filharmonii Berlińskiej

Wykonawcy koncertu.
W pierwszym rzędzie piąty od lewej ambasador Dariusz Pawłoś,
szósty od lewej dyrygent Marco Guidarini

Wykonanie „Straszego Dworu” Stanisława Moniuszki 22 kwietnia 2024 roku było trzecią po „Halce” w 2019 roku i „Parii” w roku 2023 koncertową prezentacją Teatru Wielkiego w Poznaniu na deskach Filharmonii Berlińskiej, zrealizowaną ze wsparciem Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej. Za pulpitem dyrygenckim stanął Marco Guidarini. Koncert był niewątpliwie

jednym z najważniejszych wydarzeń promujących polską kulturę w Niemczech w 2024 roku. Patronat honorowy nad wydarzeniem objął Dariusz Pawłoś, ambasador RP w Niemczech.

Koordynacja ze strony FWPN:
Aneta Jędrzejczak

Za murami, historie łączą – Głosy buntu i wolności z Berlina do Warszawy

Warsztaty w Muzeum Powstania Warszawskiego w Warszawie. Młodzież pracuje nad szablonem napisu Der Warschauer Aufstand

Aby uczcić 80. rocznicę Powstania Warszawskiego, Towarzystwo Niemiecko-Polskie w Berlinie zainicjowało szeroko zakrojony projekt młodzieżowy mający na celu twórcze zaangażowanie się w historię, który spotkał się z ogromnym zainteresowaniem mediów, ożywił

partnerstwo miast między Berlinem a Warszawą, a dzięki stworzeniu imponującego muralu w Treptow-Köpenick Youth Welfare Office, pozostaje na stałe zakotwiczony w krajobrazie Berlina jako przypomnienie powstańców i ich odwagi.

Młodzież podczas prac nad murem

Pod hasłem „Beyond Walls – Bridging Histories” 21 młodych ludzi z Polski i Niemiec spotkało się w Warszawie w dniach 17–20 maja 2024 roku oraz w Berlinie w dniach 24–28 czerwca 2024 roku, aby intensywnie zaangażować się w kulturę pamięci Powstania Warszawskiego. Oprócz warsztatów artystycznych prowadzonych przez Marię Michoń i Dariusza Paczkowskiego, uczestnicy pogłębili swoją wiedzę na temat 63-dniowego powstania Armii Krajowej przeciwko niemieckim okupantom poprzez wykłady, dyskusje ze współczesnymi świadkami,

wycieczki po mieście i wizyty w miejscach o znaczeniu historycznym. Na koniec młodzi ludzie przełożyli zdobytą wiedzę na wspólne dzieło sztuki.

Celem projektu, koordynowanego wspólnie przez Jakoba Reinholda i Anitę Baranowską-Koch, było uhonorowanie dziedzictwa Powstania Warszawskiego poprzez twórczą współpracę oraz przeniesienie wartości odwagi, wolności i solidarności do współczesności.

Uroczyste przekazanie muralu berlińskiej dzielnicy Treptow-Köpenick 8 lipca 2024 roku

Mural: trwałe i widoczne przypomnienie Powstania Warszawskiego

Młodzi twórcy wykorzystali fasadę budynku Urzędu ds. Młodzieży w berlińskiej dzielnicy Treptow-Köpenick (Groß-Berliner Damm 154, 12489 Berlin) jako płótno dla muralu, który w czerwcu otrzymał nową brzoskwiowo-czerwoną warstwę farby. 8 lipca dzieło sztuki

zostało uroczystie przekazane dzielnicy w obecności ambasadora RP Dariusza Pawłosa i burmistrza dzielnicy Olivera Igela. Przy wysokości ponad 5 metrów i szerokości około 14,5 metra jest to potężny symbol wolności, oporu i wymiany międzykulturowej.

Gotowy mural na Urzędzie ds. Młodzieży w dzielnicy Treptow-Köpenick

Centralnym elementem projektu są opaski powstańcze, zainspirowane wizytą młodzieży w Muzeum Powstania Warszawskiego. Opaski tworzą na murze geometryczne wzory przypominające cegły, metaforę odbudowy miasta i relacji międzyludzkich. Symbolizują zjednoczenie powstańców dla wspólnej sprawy i budują pomost między przeszłością a dzisiejszą współpracą polsko-niemiecką.

Nad wzorem widnieje napis „DER WARSCHAUER AUFSTAND” w kolorze ciemnoniebieskim na białym tle. Wewnątrz liter znajdują się ilustracje autorstwa Marii Bicul, które powstały podczas warsztatów w Warszawie. Przedstawione twarze uosabiają mieszane emocje młodych ludzi wobec wydarzeń z 1944 roku i wizualizują osobiste losy powstańców.

Projekt, dla którego Towarzystwo Niemiecko-Polskie w Berlinie pozyskało oprócz FWPN kolejnych sponsorów i wielu sympatyków w obu krajach, nie tylko przyczynił się do krzewienia kultury pamięci, ale także wzmocnił dialog międzykulturowy między młodymi ludźmi z Polski i Niemiec. Mural pozostaje trwałym świadectwem tej współpracy i zachęca odwiedzających do refleksji nad przeszłością i teraźniejszością.

Koordinacja ze strony FWPN:
Karolina Fuhrmann

„Nigdy więcej wojny” – spektakl upamiętniający 85. rocznicę wybuchu II wojny światowej

W obchodzącym jubileusz 35-lecia Teatrze Atelier im. Agnieszki Osieckiej w Sopocie 1 września 2024 roku odbyła się światowa premiera spektaklu „Nigdy więcej wojny” dla upamiętnienia 85. rocznicy wybuchu II wojny światowej. W muzycznym przedstawieniu wystąpili wokaliści związani z sopockim Teatrem Atelier: Anna Sroka-Hryń – śpiewaczka,

aktorka i reżyserka, znana ze swego potężnego głosu; Joanna Knitter – dynamiczna wokalistka, głosem budząca najsilniejsze emocje; André Ochodlo – piosenkarz i dyrektor Teatru Atelier, popularyzator kultury jidysz; Uliana Savchenko – piosenkarka i gitarzystka, prezentująca ukraińską poezję oraz Atom String Quartet, koncertujący

Powitanie publiczności przed spektaklem. Od lewej prezes Fundacji Teatru Atelier Barbara Wiszniewska-Misztal, prezydent Sopotu Magdalena Czarzyńska-Jachim i konsul generalna Niemiec w Gdańsku Cornelia Pieper. Powitanie poprzedziło wręczenie Barbarze Wiszniewskiej-Misztal przez prezydent Sopotu nagrody z okazji 35-lecia Teatru Atelier
fot. Martyna Niećko

André Ochodlo podczas występu

Uliana Savchenko

Anna Sroka-Hryń

Joanna Knitter

na całym świecie kwartet smyczkowy i Ronny Graupe, niemiecki gitarzysta jazzowy. „Nigdy więcej wojny” to artystyczny manifest i uświadomienie rzeczywistości konfliktów oraz wspólnego cierpienia, to przesłanie pokoju i pojednania. Nośnikami wojennej rzeczywistości były utwory wybitnych polskich, niemieckich, żydowskich i ukraińskich poetów oraz kompozytorów jak Krzysztof Kamil Baczyński, Mordechai Gebirtig, Agnieszka Osiecka, Kadya Molodowsky. Aby podkreślić przesłanie jedności

narodów i dążenia do zachowania pokoju na scenie pojawili się artyści z Polski, Niemiec i Ukrainy, zaś w scenografii wykorzystano dzieła Käthe Kollwitz, Henryka Czeźnika i Serhiya Savchenko. Honorowy patronat nad spektaklem objęła Cornelia Pieper, konsul generalna Niemiec w Gdańsku. Wydarzenie wsparła finansowo FWP.

Koordinacja ze strony FWP:
Tomasz Markiewicz

Wystawa „Powstanie Warszawskie 1944” w Düsseldorfie

Fragment ekspozycji

Muzeum Powstania Warszawskiego zaprezentowało w dniach od 30 października 2024 roku do 31 marca 2025 roku wystawę „Der Warschauer Aufstand/Warsaw Rising 1944”. Wystawa odbywała się w ramach wyjątkowego wydarzenia „Warsaw Week” – obchodów z okazji 35-lecia partnerstwa miast Warszawy i Düsseldorfu. Podczas wernisażu w miejscu

ekspozycji Gerhart-Hauptmann-Haus obecni byli m.in. burmistrz Düsseldorfu dr Stephan Keller, prezydent Warszawy Rafał Trzaskowski, minister ds. federalnych i europejskich Nadrenii Północnej-Westfalii Nathanael Liminski, dyrektor Muzeum Powstania Warszawskiego Jan Ołdakowski i dyrektor Gerhart-Hauptmann-Haus prof. dr Winfrid Halder.

Fragment ekspozycji

Wystawa ukazywała dramatyczne losy Warszawy – miasta dotkniętego totalitarną inżynierią społeczną niemieckiej maszyny zagłady. Rozpoczynała się od prezentacji Warszawy przedwojennej, kolejne jej części przedstawiały Warszawę okupowaną – politykę niemiecką wobec ludności żydowskiej i polskiej, decyzje zapadające w III Rzeszy, terror uliczny, tworzenie getta, warunki życia oraz działalność kulturalną rozwijającą się w ekstremalnych warunkach.

Warszawa została też zaprezentowana jako stolica Polskiego Państwa Podziemnego, pokazano jego strukturę, administrację, media, edukację, Żegotę, wojsko oraz akcje prowadzone przez Armię Krajową. Punktem kulminacyjnym wystawy było Powstanie Warszawskie w całej złożoności. Na koniec tej części zaprezentowano film „Miasto ruin” ukazujący wymarłą i zniszczoną Warszawę. Ostatni fragment wystawy pokazywał odradzające się miasto, fenomen powojennej odbudowy, powstające z gruzów, by dziś stać się

nowoczesną i dynamiczną metropolią. Celem wystawy były popularyzacja i pogłębienie wiedzy na temat Powstania Warszawskiego w Niemczech. Przyczyniła się ona do postrzegania Powstania Warszawskiego w Niemczech jako wydarzenia stanowiącego również część niemieckiej historii. Dzięki licznie przeprowadzonym oprowadzaniom po wystawie, organizowanym dla szkół i uczelni wyższych, oraz towarzyszącym wystawie imprezom jak np. pokaz filmu fabularnego w reżyserii Jana Komasy „Powstanie Warszawskie 1944” wzmocniono edukację historyczną wśród młodego pokolenia. Prezentacja wystawy była możliwa dzięki dofinansowaniu Miasta Düsseldorf, Fundacji Konrada Adenauera, Gerhart-Hauptmann-Haus, Instytutu Polskiego w Düsseldorfie i FWPN.

Koordinacja ze strony FWPN:
Tomasz Markiewicz

Wystawa

„Iluzje wszechwładzy. Architektura i codzienność pod okupacją niemiecką”

Niemiecka mapa Warthegau

Wystawa opowiadała o niemieckiej okupacji z perspektywy architektury i życia codziennego w ustanowionym przez Niemców w 1939 roku Warthegau (Kraju Warty). Nowy porządek wprowadzany podczas II wojny światowej miał skutkować całkowitą germanizacją zajętego obszaru. Architektura była jednym

z kluczowych narzędzi realizacji tej polityki i ramą dla funkcjonującej pod okupacją społeczności. Plany i działania niemieckich decydentów były rozpowszechniane za pośrednictwem prasy, radia i kin, by potęgować iluzje wszechwładzy. Dawny zamek cesarski Wilhelma II, siedziba Centrum Kultury ZAMEK w Poznaniu,

Instalacja Izy Tarasewicz

Fragment ekspozycji

był jednym z obiektów przebudowanych i adaptowanych zgodnie z wytycznymi władz okupacyjnych. Stacjonował tu namiestnik, gauleiter Arthur Greiser, realizujący plan stworzenia wzorcowego okręgu, który miał służyć jako przykład do naśladowania na kolejnych zdobywanych przez Rzeszę ziemiach. Docelowo zamek miał się stać jedną z siedzib Hitlera. Wnętrza budowli są odzwierciedleniem dążeń okupantów, tytułowych iluzji totalnej władzy. Opowieść o okupowanych i okupantach rozpoczynała się na wystawie symbolicznym zestawieniem eksponatów. Wymownym tłem dla pozostałości zniszczonych przez Niemców budynków i pomników była nazistowska mapa Warthegau.

Dużą część ekspozycji stanowiły obiekty ukazujące, jak wiara przywódców Rzeszy w zwycięstwo umacniała się w śmiałych wizjach przyszłości pod ich rządami. Podobne do siebie miasta i wsie miały być zamieszkane przez społeczności niemieckie, funkcjonujące w zgodzie z zasadami narodowego socjalizmu. Prezentowane plany, mapy, fotografie, dzieła sztuki oraz

przedmioty codziennego użytku mówiły o okupacji niemieckiej nie tylko z perspektywy władzy, lecz także lokalnej ludności. Była to relacja zarówno o tragicznych losach Polaków, Żydów i innych grup narodowych, jak i o codzienności Niemców sprowadzanych na opanowane ziemie. Ekspozycje pochodziły w większości z polskich muzeów, a ponadto z niemieckich i austriackich archiwów oraz zbiorów prywatnych. „Iluzje wszechwładzy” przypominały, jak ważne jest wyciąganie wniosków z historii. Refleksja ta nieodłącznie towarzyszyła wystawie, a w sposób szczególny podejmowała ją – integralna z koncepcją ekspozycji – instalacja artystyczna Izy Tarasewicz. Praca artystki, stworzona w przestrzeni planowanej jako gabinet Hitlera, była wieloznacznym komentarzem do historii dawno minionej, a zarazem do tej, która rozgrywa się na naszych oczach.

Wystawie towarzyszył katalog „Iluzje wszechwładzy”.

Koordinacja ze strony FWPN:
Małgorzata Gmitter

Między Nami Mówiąc – Festiwal spraw polsko-niemieckich

Big Book Cafe MDM i Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej zorganizowały w dniach 6–8 grudnia 2024 roku trzydniowy festiwal debat i spektakli literackich, podczas którego przeprowadzono polsko-niemieckie dyskusje o największych wspólnych obu krajom

Czytanie performatywne
„Śmierć przychodzi
nawet latem”
fot. Michał Wróbel
Fundacja „Kultura nie boli”

wyzwaniach historii i współczesności. Polscy i niemieccy autorzy i eksperci dyskutowali, jak historia jest wciąż żywa w naszych społeczeństwach, jak literatura non fiction odpowiada na wielkie pytania o tożsamość, wojnę, suwerenność i różnice społeczne, jak współczesne kryzysy wzmagają traumy społeczne i skrypty kultury. Adaptacje niemieckich dzieł literatury pięknej uzupełniły program debat, ukazując aktualne problemy w sferze fikcji i sztuki, eksponując uniwersalne dylematy wspólne Polakom i Niemcom.

Niezwykłym elementem festiwalu były czytania performatywne jak „Klucz do ogrodu” na motywach powieści Jenny Erpenbeck w tłumaczeniu Elizy Borg z udziałem Jadwigi Jankowskiej-Cieślak, Agaty Buzek i Karoliny Rzepy oraz „Śmierć przychodzi nawet latem” na podstawie powieści Zsuzsy Bánk w tłumaczeniu Elżbiety Kalinowskiej w reżyserii Grzegorza Jaremkę, w którym wystąpiły Małgorzata Hajewska-Krzysztofik, Ewa Skibińska, Małgorzata Gorol, a muzykę stworzyła Justyna Banaszczyk.

Czytanie performatywne „Klucz do ogrodu”
fot. Michał Wróbel Fundacja „Kultura nie boli”

Debata „Odzyskane – utracone. O ziemiach, rzeczach i losach”.
Od lewej: Dominika Buczak – moderatorka, Maren Röger, Nancy Waldmann, Karolina Ćwiek-Rogalska
fot. Michał Wróbel Fundacja „Kultura nie boli”

W ramach festiwalu odbyły się trzy debaty:

„Odzyskane – utracone. O ziemiach, rzeczach i losach” z udziałem prof. Maren Röger, dr Karoliny Ćwiek-Rogalskiej, Nancy Waldmann, prowadzenie: Dominika Buczak

Zmiana polsko-niemieckich granic po II wojnie światowej wywołała ruch: ucieczki, przesiedlenia, osadnictwo. Wędrowali ludzie, zwierzęta, przedmioty, historie. Jaką opowieść o tamtych latach przenieśliśmy w obu społeczeństwach do współczesności? Ile mitów i zniekształceń zakrywa historyczne fakty, o czym nie chciało mówić pierwsze pokolenie i kto teraz lepiej radzi sobie z zasypywaniem pola niepamięci – badacze przeszłości czy powieściopisarze? No i jak żyje się dziś po obu stronach granicy.

„Każdy Zachód ma swój Wschód” z udziałem prof. Marka Cichockiego i prof. Dirka Oschmanna, prowadzenie: Karolina Głowacka

Niewielki, a bestsellerowy esej Dirka Oschmanna „Jak niemiecki Zachód wymyślił swój Wschód” wywołał w Niemczech burzę. Czy profesor literatury z Lipska, pisząc o wewnątrzniemieckiej kolonizacji i wykluczeniu, złamał tabu czy też napisał coś, o czym wielu dawno po cichu myślało? Jak zareagowali przeciwnicy jego twierdzeń i dlaczego tę fascynującą książkę warto czytać także u nas, w kraju podzielonym na tzw. „Polskę A i B”.

Debata „Każdy Zachód ma swój Wschód”, z mikrofonem Marek Cichocki
fot. Michał Wróbel Fundacja „Kultura nie boli”

Uczestnicy debaty „A więc znowu wojna!”.
Od lewej: Michał Nogaś – moderator, Magdalena Parys, Uwe Rada, Michał Bilewicz, Jarosław Kuisz
fot. Michał Wróbel Fundacja „Kultura nie boli”

Rozmowa o wyobrażeniach Wschodu i Zachodu, znaczeniu tych pojęć we współczesnym języku i polityce, o powracających próbach orientalizacji wschodniej Europy, a wreszcie o tym, czy rozłamane nierównościami Niemcy da się posklejać.

„A więc znowu wojna!”, w debacie udział wzięli: dr Jarosław Kuisz, Magdalena Parys, prof. Michał Bilewicz, Uwe Rada, prowadzenie: Michał Nogaś

Pełnoskalowa wojna Rosji z Ukrainą ożywia historyczne echa i drzemiące głęboko pod warstwą codzienności skrypty kulturowe dotyczące konfliktów zbrojnych. Jakie traumy, lęki, skojarzenia i wspomnienia rodzą się w Polakach i Niemcach. Jaka pamięć – przekazana i zamazana – wędruje między pokoleniami? Jak na wojnę reagują politycy, a jak zwyczajni ludzie? Czy ożywająca w nas dramatyczna przeszłość blokuje myślenie o przyszłości i wolności, czy wpadamy w pułapkę powtórek. A może ten konflikt przesuwając historię Europy na zupełnie nowe tory?

Festiwal cieszył się dużym zainteresowaniem. Podczas festiwalu można było w Big Book Cafe nabyć książki przybliżające niemiecką literaturę fiction i non fiction oraz książki polskich autorów poświęcone sprawom wspólnym Polaków i Niemców. Kuratorami festiwalu byli Paulina Wilk i Bartosz Kamiński z Big Book Cafe.

Koordynacja ze strony FWPN:
Joanna Czudec

FWPN wsparła w 2024 roku 126 projektów kulturalnych w łącznej kwocie 4 909 710 zł.

Pełna lista projektów dofinansowanych w 2024 roku przez FWPN jest dostępna na naszej stronie www.fwpn.org.pl

Spółeczeństwo, gospodarka, środowisko

62

Debata
„20 lat rozszerzenia UE. Polska i zbliżenie
do Niemiec” w redakcji dziennika „Tagesspiegel”

64

Debata
„Dzieci Zamojszczyzny 1942–1943 – wspólna pamięć”

66

Polska i Niemcy. Nowa dynamika relacji –
Dyskusja z udziałem Krzysztofa
Ruchniewicza i Dietmara Nietana

68

Ogrody Polsko-Niemieckie
w Parku Skaryszewskim w Warszawie

72

Barometr Polska–Niemcy 2024

74

Debaty w ramach cyklu
Forum Dialogu +
im. A. Godlewskiego

76

XXXIII Forum Ekonomiczne
w Karpaczu

79

„Koło Dyskusyjne Polska” Niemieckiego
Towarzystwa Polityki Zagranicznej i FWPN

82

FWPN partnerem
Warsaw Security Forum 2024

84

Obchody 35. rocznicy polsko-niemieckiej
Mszy Pojednania w Krzyżowej

86

Spotkania dyskusyjne FWPN wokół książek

Deбата

„20 lat rozszerzenia UE. Polska i zbliżenie do Niemiec” w redakcji dziennika „Tagesspiegel”

Uczestnicy jednego z paneli dyskusyjnych w redakcji dziennika „Tagesspiegel”, od lewej: Christoph von Marschall, Agnieszka Łada-Konefał, Irene Hahn-Fuhr, Kai-Olaf Lang, Cornelius Ochmann

Aby uczcić 20. rocznicę członkostwa Polski w Unii Europejskiej oraz największe rozszerzenie UE w historii jako kamień milowy w procesie jednoczenia Europy – i przypomnieć o tym szczególnie niemieckiej opinii publicznej – Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej w 2024 roku wsparła projekty podejmujące

temat jubileuszu i we współpracy z niemieckim dziennikiem zainicjowała debatę ekspercką podsumowującą 20 lat członkostwa Polski w UE, która 25 kwietnia 2024 roku odbyła się w redakcji dziennika „Tagesspiegel” w Berlinie. Wydarzenie skierowane było do szerokiego grona czytelników „Tagesspiegla”,

wśród 160 obecnych na miejscu uczestników nie zabrakło jednak licznych przedstawicieli berlińskich instytucji zaangażowanych w relacje polsko-niemieckie. Dyskusję, poświęconą głównie wpływowi rozszerzenia UE o Polskę na Polskę, jak i na relacje dwustronne, moderował Christoph von Marschall, korespondent dyplomatyczny redakcji „Tagesspiegel”, i była ona transmitowana na żywo online.

Irene Hahn-Fuhr, członkini zarządu FWPN i dyrektorka zarządzająca think tanku „LibMod – Zentrum Liberale Moderne”, podkreśliła rolę Niemiec jako „adwokata” Polski na drodze do członkostwa w UE. Przypomniała też, że to właśnie Niemcy uniemożliwiły Polsce stanie się pełnoprawnym członkiem UE przed 2011 rokiem, będąc siłą napędową modelu 2+3+2, który pozwolił Polsce na swobodny przepływ siły roboczej dopiero po siedmiu latach. Wbrew pierwotnym obawom rozszerzenie UE – jak wiemy dzisiaj – pobudziło niemiecki rynek pracy i wzrost gospodarczy.

Ekspert ds. Polski **Kai-Olaf Lang** (Stiftung Wissenschaft und Politik) stwierdził, że rozszerzenie UE wyzwoliło ogromny potencjał współpracy i doprowadziło do wyraźnego zbliżenia w relacjach polsko-niemieckich. Podkreślił znaczenie konstruktywnego dialogu w sytuacji różnicy zdań.

Jak wyjaśniła **Agnieszka Łada-Konefał**, wicedyrektorka Niemieckiego Instytutu Spraw Polskich, wizerunek Niemiec w Polsce zmienił się w ciągu ostatnich 20 lat. Jak wskazują wyniki Barometru Polska-Niemcy, Polacy mają bardziej realistyczny, a mniej wyidealizowany obraz zachodniego sąsiada.

W końcowej części wydarzenia otwarto debatę dla publiczności. W dyskusji w formacie

Irene Hahn-Fuhr w rozmowie
z Dietmarem Nietanem

fishbowl udział wzięli m.in. pełnomocnik Rządu Federalnego ds. relacji z Polską Dietmar Nietan oraz współprzewodniczący Rady FWPN Markus Meckel.

Wśród wypowiedzi z sali pojawiły się także głosy dotyczące poważniejszych tematów, takich jak bezpieczeństwo Polski w kontekście wojny w Ukrainie.

Ogólna atmosfera była jednak uroczysta i pełna optymizmu, ponieważ pierwsze wielkie rozszerzenie Unii z 2004 roku uznawane jest dziś bez wątpienia za sukces.

Nagranie z wydarzenia (w języku niemieckim) jest dostępne tutaj: <https://www.youtube.com/watch?v=aNx89N0oUb4>

30 kwietnia 2024 roku „Tagesspiegel” opublikował specjalny dodatek „20 lat rozszerzenia UE na przykładzie Polski” („Der Fall Polen: Ein Land im Wandel”), w którym ukazało się też ogłoszenie FWPN, przedstawiające jej historię i misję. Dodatek ten można pobrać w formacie PDF: https://sdpz.org/assets/Aktualnosci/2024/Tagesspiegel/20240430_20_Jahre_EU-Erweiterung.pdf

Koordinacja ze strony FWPN:
Karolina Fuhrmann

Debata

„Dzieci Zamojszczyzny 1942–1943 – wspólna pamięć”

W latach 1942–1943 okupanci niemieccy wysiedlili z Zamojszczyzny blisko 110 tysięcy Polaków. Wśród nich było 30 tysięcy dzieci, z których około 5 tysięcy zostało poddanych germanizacji, a następnie wywiezionych do Niemiec. Instytut Pileckiego wraz z FWPN zorganizowały 23 kwietnia 2024 roku debatę pt. „Dzieci Zamojszczyzny 1942–1943 – wspólna pamięć” w celu prezentacji aktualnych projektów upamiętnienia ofiar „Akcji Zamość”. Starosta

Zamojski Stanisław Grzeško wraz z Pawłem Skrzydlewskim, rektorem Akademii Zamojskiej, przedstawili ideę utworzenia Muzeum Dzieci Zamojszczyzny. Podkreślili przy tym rolę byłego prezydenta Niemiec Horsta Köhlera (potomek kolonistów niemieckich przesiedlonych na Zamojszczyznę w miejsce Polaków do wsi Skierbieszów, gdzie urodził się 22 lutego 1943 roku) dla upamiętnienia ofiar „Akcji Zamość”. Wspomniano również o wystawie o losach Dzieci

Zamojszczyzny przygotowanej przez samorząd Zamościa, która zostanie pokazana we wrześniu 2024 roku w partnerskim mieście Schwäbisch Hall. Zbigniew Gluza (Fundacja Ośrodek Karta z Warszawy) przybliżył postać Zbigniewa Klukowskiego, którego wspomnienia o okupacji niemieckiej na Zamojszczyźnie w latach 1939–1945 Karta wydała w 2023 roku i które są nieocenionym źródłem dla historyków. Kontekst historyczny i dane statystyczne przedstawiła

dr Beata Kozaczyńska, która prowadzi badania nad okupacją niemiecką na Zamojszczyźnie na Uniwersytecie w Siedlcach. Debatę prowadził Mateusz Fałkowski, wicedyrektor Instytutu Pileckiego w Berlinie.

Koordinacja ze strony FWPN:
Tomasz Markiewicz

Uczestnicy debaty. Od lewej: Mateusz Fałkowski, Zbigniew Gluza, Stanisław Grzeško, Paweł Skrzydlewski, Beata Kozaczyńska

Polska i Niemcy. Nowa dynamika relacji –

Dyskusja z udziałem Krzysztofa Ruchniewicza i Dietmara Nietana

12 września 2024 roku w berlińskim Ratuszu odbyła się ważna dyskusja polityków wysokiej rangi i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego na temat oczekiwań i pomysłów dotyczących długo wyczekiwanego nowego otwarcia w relacjach dwustronnych. Inicjatorem spotkania była Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Na zaproszenie FWPN i Senatu Berlina koordynatorzy do spraw polsko-niemieckiej

współpracy społecznej i przygranicznej spotkali się na pierwszym wspólnym wystąpieniu. O potrzebie dialogu świadczyła wypełniona po brzegi sala berlińskiego Ratusza.

Dyskusję moderowała Irene Hahn-Fuhr, członkini zarządu FWPN, dbając o to, by poruszono kluczowe tematy i uwzględniono pytania z sali. Po dokonaniu oceny stanu relacji dwustronnych, w której koordynatorzy poruszyli kwestię historycznej odpowiedzialności Niemiec i zadośćuczynienia 85 lat po wybuchu II wojny światowej, dyskusja skupiła się na wzmocnieniu społeczeństwa obywatelskiego i współpracy transgranicznej. Koordynatorzy podkreślili ważną rolę inicjatyw oddolnych, zwłaszcza w trudnych politycznie czasach, i zapowiedzieli otwartość na pomysły płynące z praktyki społecznej w swojej działalności politycznej.

 Uczestnicy dyskusji, od lewej Krzysztof Ruchniewicz, Irene Hahn-Fuhr i Dietmar Nietan

 Zainteresowanie dyskusją było bardzo duże, o czym świadczy pełna publiczność sala w Czerwonym Ratuszu

W formacie fishbowl uczestnicy reprezentujący różne grupy docelowe zgłaszali konkretne postulaty: większe zaangażowanie młodzieży w programy bilateralne, tworzenie platform do długofalowej współpracy i lepsze nagłośnienie projektów, a także rozwój nauczania języków. Dyskutowano także o wykorzystaniu Polsko-Niemieckiego Podręcznika do Historii w edukacji, roli Polonii oraz docenieniu pracy wolontariuszy. Koordynatorzy wezwali do wykorzystania aktualnego „okna możliwości” w relacjach polsko-niemieckich i sami dali wyraz optymizmowi oraz gotowości do działania. Piotr Maciej Majewski, polski współprzewodniczący zarządu FWPN, zwrócił uwagę na kluczową rolę Fundacji jako najważniejszej instytucji oferującej granty w relacjach polsko-niemieckich. Przypomniął, że decyzje podejmowane są wspólnie – przez stronę polską i niemiecką – w duchu dialogu i partnerstwa.

Aby w przyszłości lepiej wykorzystać potencjał Fundacji, także w kontekście nowego otwarcia w stosunkach dwustronnych oraz wzmocnienia jej widoczności w obu krajach, nowy Zarząd rozważa reformy w obszarze działalności grantodawczej.

Przyjęcie z polskim akcentem na zakończenie wieczoru było okazją do osobistej rozmowy z koordynatorami i nowymi polskimi członkami zarządu FWPN. Wydarzenie było możliwe i udane dzięki gościnności Kancelarii Senatu Berlina oraz wsparciu Jana Tombińskiego, chargé d'affaires a.i. Rzeczypospolitej Polskiej w Niemczech, oraz Kompanii Piwowarskiej z Poznania.

Koordynacja ze strony FWPN:
Karolina Fuhrmann

 W dyskusji wziął również udział polski współprzewodniczący Zarządu FWPN Piotr Maciej Majewski (pierwszy z prawej)

Ogrody Polsko-Niemieckie

w Parku Skaryszewskim w Warszawie

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Ambasada Niemiec w Warszawie, Polsko-Niemiecka Izba Przemysłowo-Handlowa i miasto stołeczne Warszawa wspólnie z polskimi oraz niemieckimi partnerami firmowymi, instytucjonalnymi i prywatnymi zrewitalizowały obszar zieleni w Parku Skaryszewskim im. Ignacego Jana Paderewskiego. Między północnym brzegiem Jeziora Kamionkowskiego a aleją Emila Wedla na Pradze-Południe zostały założone Ogrody Polsko-Niemieckie. Dzięki przestrzennemu połączeniu kultur ogrodowych Polski i Niemiec powstał w tym miejscu symbol przyjaźni polsko-niemieckiej, który stał się trwałym elementem warszawskiego krajobrazu parkowego. Inicjatywa zrodziła się w 2016 roku, kiedy obchodzono 25. rocznicę podpisania polsko-niemieckiego Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy. Obok Niemiecko-Francuskiego Ogrodu w Saarbrücken (1960) oraz Niemiecko-Amerykańskiego Ogrodu Przyjaźni w Waszyngtonie (1983) Ogrody Polsko-Niemieckie w Warszawie są trzecim na świecie projektem ogrodu przyjaźni łączącym narody, realizowanym z udziałem Niemiec.

W ramach wspólnej inicjatywy powstało spokojne i przyjazne miejsce wśród zieleni, które daje możliwość wyciszenia się i spędzenia wolnego czasu. W ciągu kilkuletniej aktywności w Ogrodach przybyło 39 drzew, 658 krzewów, 3100 bylin i 5300 roślin cebulowych. Zamontowano ławy i ławki, kosze na śmieci i stojaki rowerowe. Projekt stał się najlepszym przykładem dobrego sąsiedztwa obu krajów.

Od czasu zakończenia prac rewitalizacyjnych Fundacja inicjuje w Ogrodach działania zwiększające świadomość ekologiczną: wolontariaty pracownicze oraz spacerzy edukacyjno-przyrodnicze. Fundacja zaprasza także partnerów i przyjaciół do udziału w aktywnościach rekreacyjno-sportowych i innych plenerowych wydarzeniach.

Wolontariat w Ogrodach 5 października 2024 roku

Wolontariat w Ogrodach Polsko-Niemieckich

Fundacja regularnie organizuje w Ogrodach wolontariaty dla firm partnerskich oraz sponsorów prywatnych. Uczestnicy – pod fachowym ogrodniczym nadzorem – wykonują wówczas niezbędne prace pielęgnacyjne i porządkowe: uzupełniają nasadzenia, przycinają i nawożą rośliny, grabią liście. W roku 2024 wolontariat odbył się jesienią, 5 października.

Rodzinne spacerzy przyrodnicze

W Parku Skaryszewskim występuje aż 80 gatunków ptaków, a wiosna to najlepsza pora do ich obserwacji. Uczestnicy rodzinnych spacerów przyrodniczych mieli okazję z bliska przyjrzeć się niektórym okazom. Sikorki, szpaki i kaczki mandarynki to tylko kilka spośród obserwowanych gatunków. O sekretach życia ptaków opowiadała doświadczona edukatorka – dr Zuzanna Jagiełło. W czasie spacerów nie zabrakło miejsca na zagadki przyrodnicze dla młodszych i starszych. Spacerzy, które odbyły się 11 maja i 8 czerwca, stanowiły – zwłaszcza dla najmłodszych uczestników – okazję do poznawania fascynującego świata przyrody.

Rodzinne spacerzy przyrodnicze 11 maja i 8 czerwca 2024 roku

Spacer z przewodnikiem 6 października 2024 roku

Spacer z przewodnikiem

O fascynującej historii Parku Skaryszewskiego opowiadał podczas jesiennego spaceru, 6 października, Arkadiusz Żołnierczyk, doświadczony przewodnik warszawski. Uczestnicy obejrzeli parkowe rzeźby artystów międzywojnia, pomnik przyrody – buk pospolity, a także miejsca związane z II wojną światową. Nie zabrakło ciekawostek – pierwsze w Warszawie automaty ze słodyczami Wedla w Warszawie pojawiły się przed wojną właśnie przy bramie wejściowej do Parku Skaryszewskiego.

Kurs nordic walking

W 2024 roku w Ogrodach odbył się cykl szkoleń z techniki nordic walking. Fundacja zaprosiła partnerów, sponsorów i darczyńców. Treningi prowadził Krzysztof Człapski – mistrz Europy nordic walking 2021 i wielokrotny mistrz Polski, ale przede wszystkim wielki entuzjasta i pasjonat tej dyscypliny sportowej. Prowadzone przez niego zajęcia cieszą się niezmiennie dużą popularnością. Treningi odbyły się 10 marca, 7 kwietnia, 15 września, 13 października i 17 listopada.

Więcej szczegółów na: <https://ogrody-polsko-niemieckie.pl/> oraz <https://www.facebook.com/OgrodyPolskoNiemieckie/>

Koordinacja ze strony FWPN:
Aneta Jędrzejczak

Kurs nordic walking, 17 listopada 2024 roku

Kurs nordic walking, 7 kwietnia 2024 roku

Barometr Polska–Niemcy 2024

„Barometr Polska–Niemcy” jest projektem, który cyklicznie gromadzi i publikuje opinie Polaków i Niemców o stanie stosunków polsko-niemieckich i bieżących wyzwaniach. Realizowany jest przez Instytut Spraw Publicznych, Niemiecki Instytut Spraw Polskich w Darmstadt, Fundację Konrada Adenauera w Polsce oraz Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Badanie w ramach projektu „Barometr Polska–Niemcy 2024” pokazało, że rok po wyborach parlamentarnych w Polsce Polacy i Niemcy byli zgodni, że stan wzajemnych relacji jest dobry. Podczas gdy obraz Polski i polskiej polityki europejskiej w Niemczech poprawił się, polskie opinie dotyczące Niemiec i niemieckiej polityki nadal się pogarszają.

Wizerunek Niemiec jako nowoczesnego kraju o silnej gospodarce nadal jest silnie zakorzeniony w myśleniu Polek i Polaków. Odsetek negatywnych stwierdzeń na temat Niemiec jest niski. Obraz niemieckiego państwa uległ jednak w ostatnich latach pogorszeniu – odsetek

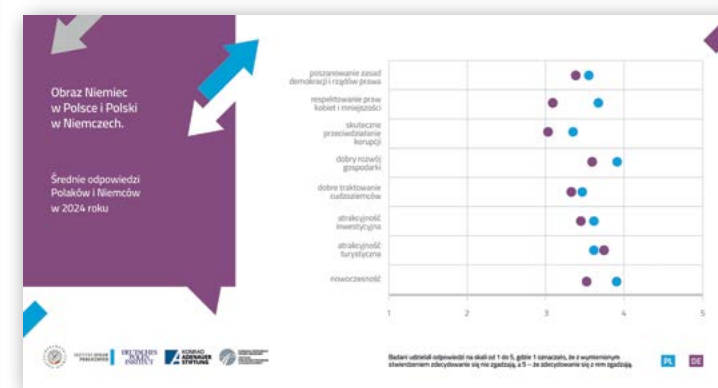
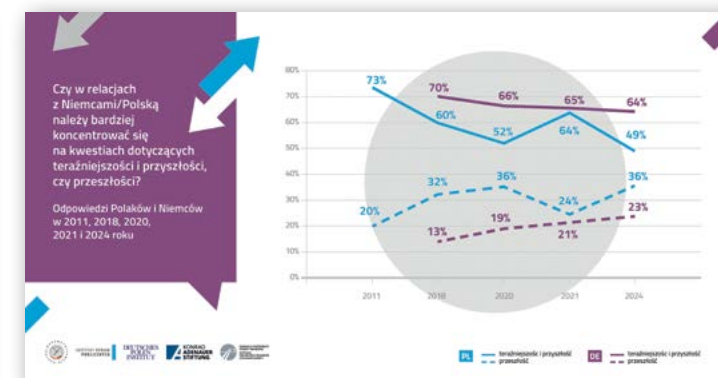
odpowiedzi pozytywnych na pytania z tego obszaru regularnie spada. Podobnie jest z opiniami na temat stylu prowadzenia niemieckiej polityki europejskiej.

Niemcy kojarzą kraj i ludność swojego wschodniego sąsiada przede wszystkim z pięknymi krajobrazami i atrakcyjnym celem wyjazdów turystycznych. Wzrósł także odsetek polskich respondentów, którzy sądzą, że w relacjach wzajemnych priorytetem powinny być kwestie związane z przeszłością.

W odniesieniu do działań związanych ze wsparciem Ukrainy największym poparciem w obu krajach cieszy się wprowadzenie gospodarczych sankcji przeciwko Rosji. W Polsce poparcie to jest zdecydowanie silniejsze (75% do 58%). Nieco mniejsze, ale nadal bardzo istotne, są różnice dotyczące rezygnacji z zakupu rosyjskich surowców energetycznych czy dostaw broni dla walczącej Ukrainy. Jedynie przyjmowanie ukraińskich uchodźców cieszy się większym poparciem w Niemczech niż w Polsce (58% do 51%).

Prezentacja wyników „Barometru” odbyła się w Warszawie w gronie ekspertów i ekspertek. W Berlinie autorzy raportu i przedstawiciele instytucji zaangażowanych w badania wzięli udział w publicznej dyskusji o stanie relacji polsko-niemieckich w redakcji berlińskiego dziennika „Tagesspiegel”.

Raport z badania autorstwa Jacka Kucharczyka i Agnieszki Łady-Konefał „Nadzieja i kryzys: opinia publiczna o wzajemnych relacjach i wspólnych wyzwaniach” Barometr Polska–Niemcy 2024. Instytut Spraw Publicznych / Deutsches Polen Institut. Warszawa/Darmstadt 2024 jest dostępny na interaktywnej stronie projektu pod adresem:

<https://www.barometr-polska-niemcy.pl/>

Koordynacja ze strony FWPN:
Małgorzata Gmter

Debaty w ramach cyklu Forum Dialogu + im. A. Godlewskiego

FORUM Dialog+ im. Andrzeja Godlewskiego to cykl debat o najważniejszych wyzwaniach dla Polski w Europie. Patronem wydarzeń jest zmarły w 2019 roku Andrzej Godlewski, jeden z inicjatorów cyklu, dziennikarz, publicysta i wykładowca Uniwersytetu SWPS w Warszawie. W debatach FORUM Dialog+ biorą udział politycy, polityczki, eksperci i ekspertki reprezentujący różne dziedziny i środowiska oraz dziennikarze i dziennikarki. Dyskusje w ramach cyklu pogłębiają ważne debaty toczone na forum unijnym i uzupełniają spory nad kształtem wspólnoty w kolejnych latach. Rzeczowy dialog jest ukierunkowany na dochodzenie do propozycji rozwiązań i kompromisów. W roku 2024 dyskusje skupiały się wokół m.in. konsekwencji rosyjskiej agresji na Ukrainę dla Polski, Niemiec i Unii Europejskiej, europejskiej polityki bezpieczeństwa, znaczeniu wyników wyborów do Parlamentu Europejskiego w Niemczech Wschodnich oraz w Stanach Zjednoczonych dla polityki krajowej i europejskiej.

LIVE

FORUM
DIALOG+
IM. ANDRZEJA GODLEWSKIEGO

FORUM
DIALOG+
IM. ANDRZEJA GODLEWSKIEGO

partnerzy:

NATO W GODZINIE PRÓBY

ZAPROSZENIE

18.03.2024, godz. 13:00

Live streaming

FORUM
DIALOG+
IM. ANDRZEJA GODLEWSKIEGO

partnerzy:

ROSYJSKA EMIGRACJA POLITYCZNA
NOWEJ FALI W POLSCE I W EUROPIE

ZAPROSZENIE

26.04.2024, godz. 12:00

Live streaming

OPIS DYSKUSJI

Skala emigracji politycznej z Rosji i rosnąca represyjność reżimu putinowskiego wymagają skoordynowanego wsparcia Zachodu dla rosyjskiego społeczeństwa obywatelskiego. Wsparcie to powinno być traktowane nie tylko jako pomoc humanitarna dla represjonowanych, lecz przede wszystkim jako realizacja strategii na rzecz przyszłych przemian politycznych w Rosji.

KWESTIE DO DYSKUSJI:

- obecność i rozpoznawalność rosyjskich środowisk demokratycznych i antywojennych w przestrzeni publicznej Polski, Niemiec i innych krajów europejskich
- czy społeczeństwo rosyjskie jest pokremlowskim monolitem?
- czy opozycja rosyjska ma plan na Rosję?
- kto będzie twarzą nowej Rosji: Julia Nawalina, Zanna Niemcowa, Gari Kasparow czy też Michaił Chodorkowski
- czy tylko zwycięstwo Ukrainy wywołanie jej terytorium da szansę na zmianę w Rosji?

GOŚCIE

- Małgorzata KOSIURA-KAŻMIERSKA, dyrektorka Departamentu Wschodniego MSZ
- Cornelius OCHMANN, dyrektor zarządzający w Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej
- dr Igor GRETSKY, niezależny rosyjski politolog, były wykładowca Petersburskiego Uniwersytetu Państwowego, od 2022 roku na emigracji aktualnie analityk estońskiego think tanku ICOS
- Krzysztof BARTCZAK, koordynator Platformy Praw Człowieka w Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka

MODERATOR

- Marcin ANTOSIEWICZ, dziennikarz, wykładowca Akademii Finansów i Biznesu Vistula

Deбата odbywa się w ramach projektu FORUM Dialog+ im. Andrzeja Godlewskiego, który jest cyklem dyskusji ekspertów o najważniejszych wyzwaniach dla Polski w Europie.

UWAGA! Podczas rejestracji można zadawać pytania!

Zarejestruj się tutaj>>

youtube.com/FORUMDialogPlus

facebook.com/ForumDialogPlus

FORUM
DIALOG+
IM. ANDRZEJA GODLEWSKIEGO

partnerzy:

PARADA PRAWICY PO EUROPIE
CO OZNACZA POWYBORCZY UKŁAD SIŁ W PARLAMENCIE EUROPEJSKIM DLA POLITYKI EUROPEJSKIEJ?

ZAPROSZENIE

04.07.2024, godz. 14:00

Live streaming

OPIS DYSKUSJI

Po wyborach do Parlamentu rozkład sił politycznych Unii przesunął się w prawo. Emmanuel Macron rozwiązał parlament i wezwał do przeprowadzenia nowych wyborów parlamentarnych w reakcji na klęskę w wyborach do PE. W innych krajach wspólnoty kierunek rozkładu głosów kształtował się podobnie. W Niemczech drugie miejsce zajęła Alternatywa dla Niemiec, co stawia pod znakiem zapytania przyszłość rządów Olafa Scholza. Premier Włoch, Giorgia Meloni również wzmocniła swoją pozycję. Z kolei w Polsce trzeci wynik w kraju uzyskała Konfederacja.

KWESTIE DO DYSKUSJI:

FORUM
DIALOG+
IM. ANDRZEJA GODLEWSKIEGO

partnerzy:

PO LOKALNYCH WYBORACH WE WSCHODNICH NIEMCZACH. WNIOSKI DLA POLITYKI NIEMIECKIEJ POLSKIEJ I EUROPEJSKIEJ

ZAPROSZENIE

30.09.2024, godz. 13:00

Live streaming

OPIS DYSKUSJI

Wybory we wschodnich landach Niemiec ze względu na silną pozycję skrajnej prawicy i skrajnej lewicy nie mają precedensu w współczesnej historii Niemiec. Ich wyniki są efektem wzrostu postaw populistycznych i zniechęcenia części wyborców do tradycyjnych partii politycznych. Jak to niesie za sobą ryzyko? W jaki sposób wpłynęło na wewnętrzna niemiecka scena polityczna. Jakie będzie miało znaczenie dla relacji z Polską? C

KWESTIE DO DYSKUSJI:

- Co oznaczają?
- Czy partii odzyskała?
- Jak zmieniła się?
- Na ile zmieniła się?

GOŚCIE

- dr Anna KWIATKOWSKA, kierowniczka Zespołu Niemiec i Europy Północnej, Ośrodek Studiów Wschodnich
- Marcin PIASECKI, dziennikarz „Rzeczpospolitej”
- Agata RYBICKA, Wnioskowa Młodzieży

MODERATOR

- Marcin PIASECKI, dziennikarz „Rzeczpospolitej”

Deбата odbywa się w ramach projektu FORUM Dialog+ im. Andrzeja Godlewskiego, który jest cyklem dyskusji ekspertów o najważniejszych wyzwaniach dla Polski w Europie.

UWAGA! Podczas rejestracji można zadawać pytania!

Zarejestruj się tutaj>>

youtube.com/FORUMDialogPlus

facebook.com/ForumDialogPlus

Moderatorami debat byli: Marcin Antosiewicz, dziennikarz, a od września Marcin Piasecki, dziennikarz „Rzeczpospolitej”.

W roku 2024 debaty odbywały się online i były na żywo transmitowane na kanale YouTube Forum Dialog Plus oraz na Facebooku. Gośćmi debat w roku 2024 byli m.in.: Daniel Fried, Atlantic Council, USA; dr Anna Kwiatkowska, kierowniczka Zespołu Niemiec i Europy Północnej, Ośrodek Studiów Wschodnich; dr Justyna Gotkowska, zastępczyni dyrektora Ośrodka Studiów Wschodnich; dr Marcus Reichel, poseł do Bundestagu, CDU; Marek Krzakała, poseł na Sejm RP, Przewodniczący Polsko-Niemieckiej Grupy Parlamentarnej; Cornelius Ochmann, dyrektor i członek Zarządu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej; dr hab. Sebastian Płóciennik, dyrektor i członek Zarządu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej.

Partnerami wydarzeń w ramach FORUM Dialog+ są: Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Ars Republica, Fundacja Konrada Adenauera.

Koordynacja ze strony FWPN:
Małgorzata Gmiter

XXXIII Forum Ekonomiczne w Karpaczu

W dniach 3–5 września 2024 roku, w Karpaczu, odbyło się Forum Ekonomiczne z udziałem przedstawicieli gremiów FWP. Forum pod hasłem „Czas nowych liderów: razem kształtując przyszłość” jest największą w Europie Środkowo-Wschodniej platformą spotkań decydentów politycznych, gospodarczych i społecznych i okazją do wymiany biznesowych doświadczeń.

Debata „Wojna światów – czy czeka nas konfrontacja?”, od lewej: Markus Meckel, Janusz Onyszkiewicz, Pierre Andrieu, Roy D. Kamphausen

Debata „Nowy tandem? Rola Polski i Niemiec w zmieniającym się świecie” w German Lounge z udziałem Sebastiana Plóciennika

Markus Meckel, współprzewodniczący rady FWP, wziął udział w debacie plenarnej pt. „Wojna światów – czy czeka nas konfrontacja?”. Pozostałymi uczestnikami rozmowy byli: prof. Piotr Kimla z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie; moderator Pierre Andrieu, ekspert od Eurazji z Asia Centre z Francji; Roy D. Kamphausen, specjalny doradca w The National Bureau of Asian Research, USA; Omar Ashour, profesor na studiach bezpieczeństwa i wojskowości w Doha Institute for Graduate Studies, Katar; Janusz Onyszkiewicz, przewodniczący Rady Stowarzyszenia Euro-Atlantyckiego; Robert Kuraszkiewicz, członek Rady Programowej, Nowa Konfederacja.

Dyskusja „Odbudowa Ukrainy: rola Polski i Niemiec”, pierwszy z lewej Cornelius Ochmann

German Lounge

Dyskutowano o konfliktach grożących światu i nowej erze rywalizacji – niekoniecznie militarnej, lecz toczonej o dominację kulturową, demograficzną, przemysłową, technologiczną i w obszarze sztucznej inteligencji.

FWPN wsparła finansowo organizowany przez Polsko-Niemiecką Izbę Przemysłowo-Handlową Pawilon Niemiecki – German Lounge. Pod hasłem przewodnim „Krok w przyszłość – nowe impulsy dla współpracy polsko-niemieckiej” w pawilonie prezentowane były tematy, które w najbliższych latach będą decydować o naszej wspólnej przyszłości gospodarczej. Wspólnie z partnerami biznesowymi FWPN zaangażowała się finansowo w zaaranżowanie debaty na temat transformacji energetycznej, rozwoju, ochrony zdrowia, digitalizacji oraz spotkania z kulturą, muzyką i kuchnią niemiecką podczas Bawarskiego Festiwalu Piwa i Europejskiej Nocy.

Sebastian Płóciennik, dyrektor i członek zarządu FWPN, uczestniczył w debacie „Nowy tandem? Rola Polski i Niemiec w zmieniającym się świecie”. W swoim wystąpieniu podkreślił, że współpraca biznesowa to najcenniejsze aktywo w relacjach polsko-niemieckich. Jak zauważył, stagnacja gospodarcza w Niemczech stanowi wielkie zagrożenie nie tylko dla naszej współpracy, lecz także dla kondycji europejskiej gospodarki.

Cornelius Ochmann, dyrektor i członek zarządu FWPN, wziął udział w dyskusji pt. „Odbudowa Ukrainy: rola Polski i Niemiec”.

Koordinacja ze strony FWPN:
Małgorzata Gmter

„Koło Dyskusyjne Polska” Niemieckiego Towarzystwa Polityki Zagranicznej i FWPN

„Koło Dyskusyjne Polska” – wspólny projekt Niemieckiego Towarzystwa Polityki Zagranicznej (DGAP) i Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej – ma długą tradycję sięgającą 1996 roku.

Od 2002 roku spotkania odbywają się regularnie w siedzibie DGAP w Berlinie pod przewodnictwem Markusa Meckela. Dzięki wyraźnemu ukierunkowaniu tematycznemu grupa dyskusyjna wypełnia ważną lukę w dyskursie na temat polityki zagranicznej i oferuje wysokiej rangi przedstawicielom polityki, środowiska akademickiego i społeczeństwa obywatelskiego platformę do wymiany poglądów na temat bieżących wydarzeń w Polsce i stosunków polsko-niemieckich.

W 2024 roku „Koło Dyskusyjne” charakteryzowało się nową dynamiką: wznowienie polsko-niemieckich konsultacji rządowych latem odzwierciedlało zwiększone zainteresowanie bliższą współpracą. Spotkania koła cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Spotkanie 23 kwietnia 2024 roku, od lewej: Markus Meckel, Karolina Wigura, Barbara Lippert

Spotkanie 23 kwietnia 2024 roku „Myślenie o Europie dalej (na wschód): perspektywa niemiecka i polska”

Pierwsze spotkanie w 2024 roku odbyło się w ramach rozszerzonych warsztatów zgodnie z zasadą Chatham House i było poświęcone kluczowym kwestiom europejskiego bezpieczeństwa i zrównoważonego rozwoju.

Spotkanie 23 kwietnia 2024 roku, od lewej:
Agnieszka Walter-Drop, Rolf Nickel, Axel Schäfer

Dwie dyskusje panelowe koncentrowały się w szczególności na roli Niemiec i Polski w procesie akcesji Ukrainy do UE oraz zdolności Unii Europejskiej do reform instytucjonalnych. Głos zabrali między innymi Agnieszka Walter-Drop (Parlament Europejski), Laurynas Vaičiūnas (Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego), Axel Schäfer (poseł do Bundestagu z SPD), Karolina Wigura (Kultura Liberalna), Barbara Lippert (Stiftung Wissenschaft und Politik) i Sybille Sorg (Federalne Ministerstwo Spraw Zagranicznych). Dyskusja oscylowała wokół pytania, czy Trójkąt Weimarski może ponownie stać się motorem europejskich reform.

Spotkanie 24 września 2024 roku „Bezpieczeństwo w Europie w okresie poprzedzającym wybory w USA”

Drugie spotkanie dyskusyjne głównie dotyczyło wyzwań europejskiej polityki bezpieczeństwa w kontekście globalnej niepewności i zmian geopolitycznych. Pod przewodnictwem

Markusa Meckela, Wojciech Konończuk (dyrektor polskiego think tanku Ośrodek Studiów Wschodnich/OSW), dr Jana Puglierin (Europejska Rada Stosunków Zagranicznych) i generał dywizji Wolf-Jürgen Stahl (przewodniczący Federalnej Akademii Polityki Bezpieczeństwa) dyskutowali o możliwym rozwoju stosunków transatlantyckich i wzmocnieniu wschodniej flanki NATO.

Intensywna i poufna wymiana zdań wyraźnie pokazała, jak wielka jest potrzeba ciągłego dialogu strategicznego między Niemcami a Polską – zwłaszcza w obliczu nadchodzących decyzji na szczeblu międzynarodowym, takich jakimi były wybory prezydenckie w USA.

Spotkanie 13 listopada 2024 roku „Perspektywy modernizacji polskiego społeczeństwa”

Rok zakończył się spotkaniem poświęconym krajowym wydarzeniom politycznym w Polsce. Wieloletnia europosłanka Róża Thun, znana ze swojego zaangażowania na rzecz praworządności i praw człowieka, została zaproszona do podzielenia się swoimi poglądami na temat zmian społecznych w Polsce. Zainicjowała ożywioną dyskusję, przedstawiając osobiste i przenikliwe spostrzeżenia – na przykład na temat punktualności polskich pociągów czy czystości przestrzeni miejskiej.

Spotkanie 13 listopada 2024 roku, od lewej:
Markus Meckel, Róża Thun, Cornelius Ochmann

Omawiane tematy obejmowały zmianę wartości po 1989 roku, utratę znaczenia Kościoła katolickiego, polaryzację polityczną, zbliżające się wybory prezydenckie w Polsce i nowe impulsy ze strony społeczeństwa obywatelskiego. Panel uzupełnił prof. dr Stefan Garsztecki (TU Chemnitz), który przedstawił analityczne spojrzenie na napięcia społeczne i możliwe ścieżki pojednania społecznego.

W 2024 roku „Koło Dyskusyjne Polska” było bardziej aktualne i istotne niż kiedykolwiek. Wysoki poziom oddziaływania i jakość dyskusji podkreślają znaczenie tego formatu jako platformy do pogłębionego dialogu i impulsu do współpracy polsko-niemieckiej – zwłaszcza w trudnych politycznie czasach.

Koordinacja ze strony FWPN:
Karolina Fuhrmann

Spotkanie z Różą Thun cieszyło się dużym zainteresowaniem

FWPN partnerem Warsaw Security Forum 2024

W dniach 1–2 października 2024 roku odbyło się w Warszawie 11. Warsaw Security Forum pod hasłem #ThinkingEuropeAnew. Debaty polityków, ekspertów i wojskowych z obszaru transatlantyckiego koncentrowały się wokół rozpętanej przez Rosję wojny w Ukrainie i związanych z nią kwestii globalnych jak obronność, bezpieczeństwo energetyczne i obrona demokracji. Gościem honorowym WSF 2024 była Szwecja. W pierwszym dniu Forum wystąpili m.in. prezydent RP Andrzej Duda, marszałek Sejmu RP Szymon Hołownia, wicepremier i minister obrony Władysław

Kosiniak-Kamysz, prezydent Gruzji Salome Zourabichvili, minister obrony Szwecji Pal Jonson, minister spraw zagranicznych Ukrainy Andriy Sybiha. Podkreślano konieczność stałego wsparcia militarnego dla Ukrainy i rozwijania potencjału obronnego państw NATO i Unii Europejskiej wobec zwiększających się zbrojeń Rosji i jej agresywnej postawy. 1 października dr hab. Sebastian Płóciennik, dyrektor FWPN, wziął udział w panelu dyskusyjnym „Controlling Key Resources: Europe’s Role in Geopolitics of Green Transition”, w którym uczestniczyli również: Marc-Antoine Eyl-Mazzega, dyrektor Centrum Energii i Klimatu, IFRI z Francji, Sergey Lagodinsky, deputowany do Parlamentu Europejskiego z Niemiec i Monika Morawiecka, starszy doradca w Regulatory Assistance Project. Dyskusję prowadził Piotr Przybyło z Fundacji Kazimierza Pułaskiego, organizatorki Forum.

Panel dyskusyjny „Controlling Key Resources: Europe’s Role in Geopolitics of Green Transition”.
Od lewej: Piotr Przybyło, Marc-Antoine Eyl-Mazzega, Sebastian Płóciennik, Sergey Lagodinsky, Monika Morawiecka

Panel sponsorowany przez FWPN „New Reality, Same Old Tale? EU Eastward Enlargement in the Context of the New European Commission”. Od lewej: Anna Lührmann, Benjamin Haddad, Ivanna Klympush-Tsintsadze, Benjamin Tallis

W drugim dniu Forum odbył się panel dyskusyjny wysokiego szczebla na głównej scenie konferencji sponsorowany przez FWPN „New Reality, Same Old Tale? EU Eastward Enlargement in the Context of the New European Commission”. Stanowił zamykającą dyskusję całej konferencji, a jego uczestnikami byli: Anna Lührmann, minister stanu ds. Europy i Klimatu w niemieckim MSZ, Benjamin Haddad, minister ds. europejskich w rządzie Francji oraz Ivanna Klympush-Tsintsadze, posłanka do parlamentu Ukrainy, przewodnicząca parlamentarnego komitetu ds. integracji Ukrainy z Unią Europejską. Spotkanie prowadził Benjamin Tallis z Democratic Strategy Initiative z Niemiec.

Według organizatorów w Warsaw Security Forum 2024 wzięli udział uczestnicy z 90 państw, było ich 2406, co stanowi najwyższą liczbę w historii tego wydarzenia. Edycja WSF 2024 gościła również rekordowo wysoką liczbę decydentów, w tym 249 międzynarodowych prelegentów, 2 prezydentów, jednego premiera, dwóch wicepremierów oraz 18 ministrów spraw zagranicznych i obrony oraz sekretarzy stanu, 36 parlamentarzystów z 11 państw, w tym 4 z Niemiec.

Więcej informacji:
<https://warsawsecurityforum.org/>

Koordinacja ze strony FWPN:
Tomasz Markiewicz

Obchody 35. rocznicy polsko-niemieckiej Mszy Pojednania w Krzyżowej

Obchody jubileuszu 35. rocznicy Mszy Pojednania w Krzyżowej, zorganizowane w dniach 15–17 listopada 2024 roku, zgromadziły uczestników z Polski, Niemiec i innych krajów, którzy wspólnie celebrowali wieloletnie zaangażowanie na rzecz pojednania i współpracy polsko-niemieckiej oraz budowania porozumienia w Europie.

Wydarzenie rozpoczęła konferencja, podczas której zaprezentowano wyniki nowego „Barometru Polska–Niemcy”, a także odbyły się dyskusje o roli społeczeństwa obywatelskiego w kształtowaniu przyszłości relacji polsko-niemieckich. Wieczorem osoby uczestniczące w konferencji miały okazję wymienić się doświadczeniami i wnioskami podczas grupowych rozmów oraz forum podsumowującego.

Centralnym punktem uroczystości było nabożeństwo ekumeniczne, celebrowane przez biskupów Kościoła rzymskokatolickiego i Kościoła ewangelicko-anglikańskiego. W liturgii przewodniczyli bp Ignacy Dec oraz bp Waldemar Pytel, przypominając, że gest pokoju, który w 1989 roku wykonali premier Tadeusz Mazowiecki i kanclerz Helmut Kohl, był symbolem wybaczenia i budowy mostów ponad historycznymi podziałami.

Sala obrad konferencji

Nabożeństwo ekumeniczne

Podczas obchodów odtworzono wystąpienia polskiej wiceminister spraw zagranicznych Henryki Mościckiej-Dendys oraz minister mieszkalnictwa RFN Klary Geywitz. Minister Mościcka-Dendys podkreśliła, że Msza Pojednania stała się kamieniem węgielnym w relacjach polsko-niemieckich, a dziś Krzyżowa jest symbolem dialogu i współpracy, nie tylko dla Europy, ale i dla świata. Minister Geywitz zaznaczyła natomiast, że choć nie wszystkie drzwi w polsko-niemieckich relacjach zostały jeszcze otwarte, to dzięki wspólnemu wysiłkowi zbudowano solidne fundamenty zaufania, wyrażające się m.in. w transgranicznej współpracy.

Irene Hahn-Fuhr, członkini zarządu FWPN w rozmowie z Christine Hoffmann, sekretarzem generalną niemieckiej sekcji ruchu Pax Christi (z lewej)

Odbyły się m.in. debaty o współpracy między rządami, samorządami i społeczeństwem obywatelskim, oraz spotkania ze świadkami historii. Obchody zakończyła dyskusja o edukacji dotyczącej relacji polsko-niemieckich, prowadzona przez ekspertki, ekspertów i praktyków.

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej wsparła organizację jubileuszu finansowo.

Koordinacja ze strony FWPN:
Małgorzata Gmiter

Spotkania dyskusyjne FWPN wokół książek

W ramach zapoczątkowanego w 2014 roku przez FWPN cyklu dyskusji o nowościach wydawniczych dotyczących stosunków polsko-niemieckich i spraw europejskich w 2024 roku odbyły się 2 spotkania.

20 lutego FWPN i Instytut Zachodni w Poznaniu zorganizowały spotkanie poświęcone książce „Moskiewski łącznik. Sieć Schrödera i droga Niemiec ku zależności”. Rozmowę z autorami, Reinhardem Bingenerem i Markusem Wehnerem, prowadziła Kaja Puto. Poniżej publikujemy recenzję tej książki Młodej Redaktorki Karoliny Kwiecień:

Kurek na Kremlu – czyli jak Putin owinął sobie Zachód wokół palca z pomocą kanclerza Niemiec

Mogłoby się wydawać, że trudno napisać „fascynującą opowieść o hurcie z gazem”. Nic bardziej mylnego. Dwóch dziennikarzy „Frankfurter Allgemeine Zeitung” pokazuje, że historia Nord Stream 2 to fascynujący thriller polityczny, do tego nie fikcyjny, ale realny, mający istotny wpływ na sytuację w Europie. Właśnie odbyła się premiera polskiej wersji ich książki pt. „Moskiewski łącznik. Sieć Schrödera i droga Niemiec ku zależności” w tłumaczeniu Joanny Czudec.

Wokół Nord Stream 2 narosło na przestrzeni ostatnich lat wiele kontrowersji. Pojawiały się uzasadnione obawy, czy budowa gazociągu nie przyczyni się do uzależnienia państw zachodnich od energii z Rosji oraz zmniejszenia znaczenia Ukrainy jako państwa tranzytowego. Materiały zebrane przez Reinharda Bingenera i Markusa Wehnera, dziennikarzy śledczych „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, w książce „Moskiewski łącznik. Sieć Schrödera i droga Niemiec ku zależności” są porażającym potwierdzeniem tej tezy.

Od lewej: Reinhard Bingener, Kaja Puto, Markus Wehner

Reinhard Bingener i Markus Wehner stawiają przed czytelnikami zupełnie nowy obraz polityki niemieckiej ostatnich trzydziestu lat. Otwierają też oczy odbiorcy na długotrwałe przygotowania rosyjskiego tyrana do hybrydowej wojny z Zachodem. Kluczową postacią tej historii jest były kanclerz Niemiec Gerhard Schröder, prywatnie przyjaciel Władimira Putina i lobbysta gazowy. Jego powiązania z biznesmenami, prawnikami, gwiazdami oraz sposób prowadzenia polityki zagranicznej zostały poddane wnikliwej i krytycznej analizie.

Jak doszło do tego, że Niemcy „przespali” kulminacyjny moment i znacząco osłabili swoją pozycję na arenie międzynarodowej? Państwa Europy Wschodniej od dawna ostrzegały

o zbliżającym się zagrożeniu ze strony Rosji. Autorzy książki poddają dokładnej analizie procesy, które do tego doprowadziły, pokazując ciąg przyczynowo-skutkowy. Główne zarzuty, jakie stawia się Schröderowi, to podpisanie pod koniec kadencji decyzji o budowie rurociągu transportującego gaz bezpośrednio z Rosji do Niemiec, co przyczyniło się ostatecznie do tego, że udział Rosji w niemieckim imporcie gazu przekroczył 50%. Podczas premiery książki padło z widowni bardzo celne pytanie: „Czy można powiedzieć, że tylko Gerhard Schröder jest winny?”. W końcu decyzja kanclerz Angeli Merkel z 2011 roku o wycofaniu się z energetyki jądrowej też miała duże znaczenie dla uzależnienia Niemiec od rosyjskiego gazu. Putin zadbał o to, aby ceny rosyjskiej energii

były najkorzystniejsze. Mimo wszystko trudno być ślepym na działania byłego kanclerza – zasiadanie w zarządach rosyjskich korporacji państwowych i nawiązywanie do negocjacji z Putinem już po inwazji Rosji na Ukrainę. Trzeba uderzyć się w pierś i przyznać do błędów, jakie poczyniły głowy państw Zachodu, dając uwieść się charyzmie rosyjskiego autokraty i bagatelizując ostrzeżenia Polski oraz krajów bałtyckich przed zagrożeniem z jego strony. Kolejne pytanie z sali w trakcie spotkania odnosiło się do tego, czy ktokolwiek poniósł konsekwencje działań skutkujących zaistnieniem kryzysu energetycznego. Odpowiedź gości była przecząca, mimo wyciągnięcia pewnych wniosków nikt nie podał się do dymisji, a zarówno Gerhard Schröder, jak i Angela Merkel nie są już czynnymi politykami.

Książka wyjaśnia wszystkie zawiłości tego, jak Niemcy małymi krokami stały się całkowicie zależne od Rosji, między innymi przez pobłażliwość i unikanie konfrontacji. Poddaje analizie to, co można było zrobić lepiej, w dodatku napisana jest klarownie, a dzięki zastosowaniu w narracji czasu teraźniejszego akcja wydaje się bardziej wartka. Dosłownie pochłania czytelnika i da się przeczytać ją w jeden dzień. Nie bez powodu „Nordwest Zeitung” określa ją mianem „wyjątkowego kryminału politycznego”. Zdarzenia w niej opisane przywodzą mi na myśl historię z „Ojca chrzestnego” Maria Puzo. Uważam, że warto poświęcić czas na lekturę, nawet jeśli nie mamy zbyt wiele wspólnego z polityką Rosji i Niemiec, ponieważ książka otwiera umysł i poszerza horyzonty.

Karolina Kwiecień

Koordynacja ze strony FWPN:
Joanna Czudec

CODZIENNOŚĆ. PRACA PRZYMUSOWA 1938–1945

27 lutego odbyła się w siedzibie FWPN prezentacja polskiej edycji katalogu wystawy stałej Centrum Dokumentacji Pracy Przymusowej w Berlinie-Schöneweide „Codziennosc. Praca przymusowa 1938–1945” oraz dyskusja o polskiej i niemieckiej pamięci o robotnikach przymusowych. Spotkanie poprowadził Jerzy Haszczyński, dziennikarz „Rzeczpospolitej”. Jego rozmówcami byli: dr Roland Borchers, pracownik naukowy Centrum Dokumentacji Pracy Przymusowej w Berlinie-Schöneweide i redaktor polskiej edycji katalogu, Katarzyna Madoń-Mitzner z Domu Spotkań z Historią w Warszawie i Archiwum Historii Mówionej oraz Jakub Deka, przewodniczący Zarządu Fundacji „Polsko-Niemieckie Pojednanie”.

Poniżej publikujemy relację ze spotkania Młodej Redaktorki Magdaleny Strupiechowskiej:

Codziennosc niezauważona. Jak dać jej świadectwo?

W dyskusjach wokół trudnych historycznych relacji polsko-niemieckich niezwykle często podkreślana jest kwestia pamięci. Nie tyle tej indywidualnej, co tej kolektywnej, której nie daje się zredukować do indywidualnych doświadczeń, gdyż stanowi raczej zestaw zbiorowych wyobrażeń o przeszłości. Nieuchronnie jest ona wybiórcza i wyklucza pewne kwestie. Taki los spotkał zjawisko pracy przymusowej.

Wydarzenia takie jak prezentacja i dyskusja wokół katalogu wystawy stałej „Codziennosc. Praca przymusowa 1938–1945”, które odbyło się 27 lutego 2024 roku w siedzibie Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej w Warszawie, dokładają cegiełkę do próby odwrócenia tego stanu rzeczy. Samą wystawę można zwiedzać już od 10 lat w Centrum Dokumentacji Pracy Przymusowej w Berlinie-Schöneweide, które usytuowane jest w wyjątkowym miejscu – w zespole baraków dawnego obozu pracy. Historyczna lokalizacja i waga tego tematu dla polskiej historii mogłyby przekładać się na dużą popularność tego miejsca. Nie jest to jednak oczywiste. Na początku dyskusji wokół premiery katalogu wybrzmiało gorzkie stwierdzenie: „Nie ma szczególnego zainteresowania Polaków tym miejscem”. Dlaczego?

W czasie rozmowy prelegenci zwrócili uwagę na ten paradoks. W swojej prezentacji omawiającej podstawowe kwestie związane ze zjawiskiem

Od lewej: Jakub Deka, Jerzy Haszczyński, Katarzyna Madoń-Mitzner, Roland Borchers

pracy przymusowej w narodowosocjalistycznych Niemczech Jakub Deka, przewodniczący Zarządu Fundacji „Polsko-Niemieckie Pojednanie”, podkreślił, że choć było to doświadczenie milionów ludzi z całej okupowanej Europy, po wojnie nie dołożono szczególnych starań, by odpowiednio problematyzować to masowe doświadczenie. Nie wynikało to bynajmniej z niewiedzy na temat tego zjawiska. Chodziło o to, że sytuację robotników przymusowych, podczas II wojny światowej wszechobecnych w Niemczech, postrzegano jako „normalność”, która nie budziła sprzeciwu ani oburzenia. Do tego nawiązuje zresztą tytuł wystawy. „Codziennosc” odnosi się nie tylko do codziennego życia samych robotników, na którą składały się praca ponad siły, trudne warunki

zakwaterowania i umotywowana rasizmem dehumanizacja, ale też do faktu, że byli oni nieodłączną częścią codzienności społeczeństwa niemieckiego w tamtym okresie. Jak zauważył dr Roland Borchers, pracownik naukowy Centrum i redaktor polskiego wydania katalogu, trudno wyobrazić sobie niemiecką gospodarkę tego okresu bez wkładu robotników przymusowych, których ciężka praca na rzecz największych niemieckich przedsiębiorstw pozostawała niezauważona. Jeśli chodzi o stronę polską, trudno nie wspomnieć o dramacie milionów polskich rodzin i ich powojennym losie, który był w dużej mierze zdeterminowany doświadczeniem obowiązkowej pracy na rzecz okupanta. Możemy tu wręcz mówić o traumie dziedziczonej przez kolejne pokolenia. Mimo to pierwsze inicjatywy ukierunkowane na stworzenie publicznej narracji wokół tej kwestii powstały w Polsce dopiero na przełomie lat 80. i 90. Dopiero wtedy zauważono, że temat ten nie został przepracowany. Stawką stało się upodmiotowienie przymusowych robotników i rozliczenie się z trudną przeszłością.

Katarzyna Madoń-Mitzner z Domu Spotkań z Historią w Warszawie i Archiwum Historii Mówionej przypomniała, że na początku XXI wieku pojawił się pomysł na projekt dokumentacyjny zawierający relacje osób, które na własnej skórze doświadczyły pracy przymusowej. W ramach tego projektu w latach 2005–2006 nagrywano relacje robotników przymusowych i niewolniczych. Ze strony polskiej nagrania przeprowadzał zespół Archiwum Historii Mówionej Ośrodka Karta i DSH. Ten zbiór relacji jest dostępny online na stronie Freie Universität w Berlinie.

Jak podkreśliła Katarzyna Madoń-Mitzner historycy nierzadko, mimo najlepszych chęci, wybiórczo traktowali ten temat, pomijając przy tym wiele istotnych kwestii. W dyskusji pojawił się nawet zarzut o niedostateczne uwzględnienie w wystawie tematu polskich robotników. Dlatego tak ważne są inicjatywy wykorzystujące relacje biograficzne i świadectwa historii mówionej, będące próbą oddania głosu tym ludziom, ukazania ich doświadczenia w sposób niezapośredniczony przez aparat analityczny i metodologiczny naukowców. Był to bez wątpienia najważniejszy wątek w dyskusji, z którym zgodzili się wszyscy jej uczestnicy.

Najwięcej emocji wzbudziła jednak kwestia „zadośćuczynienia” w formule materialnego odszkodowania dla byłych pracowników przymusowych. Chociaż konieczność jakiejś formy „wymierzenia sprawiedliwości” wydaje się intuicyjna, samo słowo „odszkodowanie” nie opiera się kontrowersjom – świadczenia finansowe wypłacane poszkodowanym nigdy nie były odszkodowaniami w sensie prawnym. Mówiono raczej o świadczeniach humanitarnych. Można to widzieć jako nieznaczącą subtelność językową, nie jest to jednak bez znaczenia dla symbolicznego wymiaru tej sprawy. W mojej ocenie wymazuje to z obrazu pracy przymusowej kwestię krzywdy i szkody, jakiej doznali zaangażowani do niej ludzie. Konkluzja debaty wokół tego tematu była niestety gorzka. Największym ograniczeniem dążenia do sprawiedliwości w tym obszarze jest czas – większość uczestników tych wydarzeń nie żyje i z czasem będzie ich tylko mniej. Nie zmienia to jednak faktu, że według szacunków w Polsce nadal żyje około 50–60 tysięcy poszkodowanych.

Dlatego nie należy zaprzestać działań dążących do należytego upamiętnienia i wsparcia tych ludzi, póki są jeszcze z nami. Jak zauważyła jedna z osób z sali, sama będąca uczestnikiem tych wydarzeń, „chodzi nie tyle o reparację, co danie świadectwa”. Sama wystawa i dyskusja wokół niej, także z udziałem obecnych na sali osób poszkodowanych, zasługują zatem na uznanie. Mimo że przeszłość się już dokonała i nie można odwrócić biegu dziejów, wspomniana we wstępie pamięć kolektywna pozostaje w nieustannym procesie kreacji. Od takich wydarzeń jak zorganizowana przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej i Centrum Dokumentacji Pracy Przymusowej w Berlinie-Schöneweide prezentacja polskiej premiery katalogu wystawy „Codziennosc. Praca przymusowa 1938–1945” zależy, jakie narracje zostaną w niej zachowane. Losy milionów mężczyzn, kobiet i dzieci nie powinny zniknąć z naszej pamięci.

Magdalena Strupiechowska

Koordinacja ze strony FWPN:
Tomasz Markiewicz

FWPN wsparła w 2024 roku 52 projekty w dziedzinie Społeczeństwo, gospodarka, środowisko w łącznej kwocie 2 359 403 zł.

Pełna lista projektów dofinansowanych w 2024 roku przez FWPN jest dostępna na naszej stronie www.fwpn.org.pl

Sprawozdanie finansowe z działalności FWPN za 2024 rok

Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania rocznego sprawozdania finansowego

Dla Rady Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej

Opinia

Przeprowadziliśmy badanie rocznego sprawozdania finansowego Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej (Fundacja) z siedzibą w Warszawie (kod pocztowy: 00-108) przy ulicy Zielnej 37, na które składa się wprowadzenie do rocznego sprawozdania finansowego, bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2024 roku, rachunek zysków i strat, zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym, rachunek przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony w tym dniu oraz dodatkowe informacje i objaśnienia. Naszym zdaniem załączone roczne sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Fundacji na dzień 31 grudnia 2024 roku oraz jej wyniku finansowego i przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony w tym dniu zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Ustawa o rachunkowości) i przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości,
- zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych,
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Fundację przepisami prawa i postanowieniami statutu Fundacji.

Podstawa opinii

Nasze badanie przeprowadziliśmy zgodnie z

- ustawą z dnia 11 maja 2017 roku o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Ustawa o biegłych rewidentach) i

- Krajowymi Standardami Badania w brzmieniu Międzynarodowych Standardów Badania przyjętymi uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów oraz Rady Polskiej Agencji Nadzoru Audytowego (KSB).

Nasza odpowiedzialność zgodnie z tymi standardami została dalej opisana w sekcji naszego sprawozdania *Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie rocznego sprawozdania finansowego*.

Jesteśmy niezależni od Fundacji zgodnie z *Podręcznikiem Międzynarodowego kodeksu etyki zawodowych księgowych (w tym Międzynarodowymi standardami niezależności)* Rady Międzynarodowych Standardów Etycznych dla Księgowych (Kodeks IESBA) przyjętym uchwałą Krajowej Rady Biegłych Rewidentów jako zasady etyki zawodowej biegłych rewidentów oraz z innymi wymogami etycznymi, które mają zastosowanie do badania sprawozdań finansowych w Polsce. Wypełniliśmy nasze inne obowiązki etyczne zgodnie z tymi wymogami i Kodeksem IESBA. Uważamy, że dowody badania, które uzyskaliśmy są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii.

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Fundacji za roczne sprawozdanie finansowe

Zarząd Fundacji jest odpowiedzialny za sporządzenie, na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych, rocznego sprawozdania finansowego, które przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego i przepływów

pieniężnych Fundacji zgodnie z przepisami Ustawy o rachunkowości, wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa a także statutem Fundacji. Zarząd Fundacji jest również odpowiedzialny za kontrolę wewnętrzną, którą uznaje za niezbędną dla sporządzenia rocznego sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem. Sporządzając roczne sprawozdanie finansowe Zarząd Fundacji jest odpowiedzialny za ocenę zdolności Fundacji do kontynuowania działalności, ujawnienie, jeżeli ma to zastosowanie, spraw związanych z kontynuacją działalności oraz za przyjęcie założenia kontynuowania działalności, z wyjątkiem sytuacji kiedy Zarząd albo zamierza dokonać likwidacji Fundacji, albo zaniechać prowadzenia działalności albo nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaniechania działalności. Zgodnie z Ustawą o rachunkowości Zarząd oraz Członkowie Rady Fundacji są zobowiązani do zapewnienia, aby roczne sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o rachunkowości. Członkowie Rady Fundacji są odpowiedzialni za nadzorowanie procesu sprawozdawczości finansowej Fundacji.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie rocznego sprawozdania finansowego

Naszym celem jest uzyskanie racjonalnej pewności, czy roczne sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania z badania zawierającego naszą opinię. Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z KSB zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego rocznego sprawozdania finansowego. Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności Fundacji ani efektywności lub skuteczności prowadzenia jej spraw przez Zarząd Fundacji obecnie lub w przyszłości.

Podczas badania zgodnego z KSB stosujemy zawodowy osąd i zachowujemy zawodowy sceptycyzm, a także:

- identyfikujemy i oceniamy ryzyka istotnego zniekształcenia rocznego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem, projektujemy i przeprowadzamy procedury badania odpowiadające na te ryzyka

- i uzyskujemy dowody badania, które są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę naszej opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia wynikającego z oszustwa jest większe niż tego wynikającego z błędu, ponieważ oszustwo może być związane ze zмовą, fałszerstwem, celowymi pominięciami, wprowadzeniem w błąd lub obejściem kontroli wewnętrznej;
- uzyskujemy zrozumienie kontroli wewnętrznej stosownej dla badania w celu zaprojektowania procedur badania, które są odpowiednie w danych okolicznościach, ale nie w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Fundacji;
- oceniamy odpowiedniość zastosowanych zasad (polityki) rachunkowości oraz racjonalność szacunków księgowych oraz powiązanych ujawnień dokonanych przez Zarząd Fundacji;
- oceniamy odpowiedniość przyjęcia przez Zarząd Fundacji założenia kontynuacji działalności oraz, na podstawie uzyskanych dowodów badania, czy istnieje istotna niepewność związana ze zdarzeniami lub warunkami, które mogą podawać w znaczącą wątpliwość zdolność Fundacji do kontynuacji działalności. Jeżeli dochodzimy do wniosku, że istnieje istotna niepewność, wymagane jest od nas zwrócenie uwagi w naszym sprawozdaniu biegłego rewidenta na związane z tym ujawnienia w rocznym sprawozdaniu finansowym lub, jeżeli takie ujawnienia są nieadekwatne, zmodyfikowanie naszej opinii. Nasze wnioski są oparte na dowodach badania uzyskanych do dnia sporządzenia naszego sprawozdania biegłego rewidenta, jednakże przyszłe zdarzenia lub warunki mogą spowodować, że Fundacja nie będzie kontynuować działalności;
- oceniamy ogólną prezentację, strukturę i zawartość rocznego sprawozdania finansowego, w tym ujawnienia, oraz czy roczne sprawozdanie finansowe przedstawia będące jego podstawą transakcje i zdarzenia w sposób zapewniający rzetelną prezentację.

Przekazujemy Radzie Fundacji informacje o, między innymi, planowanym zakresie i czasie przeprowadzenia badania oraz znaczących ustaleniach badania, w tym wszelkich znaczących słabościach kontroli wewnętrznej, które zidentyfikujemy podczas badania.

Marcin Diakonowicz
Biegły Rewident nr 10524
Kluczowy biegły rewident
przeprowadzający badanie w imieniu
Grant Thornton Polska Prosta Spółka akcyjna,
Poznań, ul. Abpa Antoniego Baraniaka 88 E,
firma audytorska nr 4055

Bilans

Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej w Warszawie
według stanu na 31.12.2024 roku

Suma w zł na:			
	Aktywa	31.12.2024	31.12.2023
A.	Aktywa trwałe	215 743 835,41	183 471 623,83
I	Wartości niematerialne i prawne		
	1. Koszty zakończonych prac rozwojowych		
	2. Wartość firmy		
	3. Inne wartości niematerialne i prawne		
	4. Zaliczki na wartości niematerialne i prawne		
II	Rzeczowe aktywa trwałe	3 375 406,55	3 594 409,00
	1. Środki trwałe	3 375 406,55	3 594 409,00
	a) grunty, w tym prawo wieczystego użytkowania	94 544,18	98 618,02
	b) budynki, lokale, obiekty inżynierii	3 119 736,37	3 275 949,16
	c) urządzenia techniczne i maszyny	42 512,45	65 680,20
	d) środki transportu	109 699,52	139 617,56
	e) inne środki trwałe	8 914,03	14 544,07
	2. Środki trwałe w budowie		
	3. Zaliczki na środki trwałe w budowie		
III	Należności długoterminowe		
IV	Inwestycje długoterminowe	211 592 567,16	179 023 766,90
	1. Nieruchomości	39 930 424,79	41 921 636,50
	2. Wartości niematerialne i prawne		
	3. Długoterminowe aktywa finansowe	171 662 142,37	137 102 130,40
	– udziały lub akcje		
	– inne papiery wartościowe	171 662 142,37	137 102 130,40
	– udzielone pożyczki		
	– inne długoterminowe aktywa finansowe		
	4. Inne inwestycje długoterminowe		

Suma w zł na:			
	Aktywa	31.12.2024	31.12.2023
V	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	775 861,71	853 447,93
	1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
	2. Inne rozliczenia międzyokresowe	775 861,71	853 447,93
B.	Aktywa obrotowe	231 722 141,17	251 520 489,95
I	Zapasy	0,00	45 691,06
	1. Materiały		
	2. Półprodukty i produkty w toku		
	3. Produkty gotowe		
	4. Towary		
	5. Zaliczki na dostawy		45 691,06
II	Należności krótkoterminowe	300 148,64	359 056,96
	1. Należności od jednostek powiązanych		
	a) z tytułu dostaw i usług o okresie spłaty:		
	– do 12 miesięcy		
	– powyżej 12 miesięcy		
	b) inne		
	2. Należności od pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
	a) z tytułu dostaw i usług o okresie spłaty:		
	– do 12 miesięcy		
	– powyżej 12 miesięcy		
	b) inne		
	3. Należności od pozostałych jednostek	300 148,64	359 056,96
	a) z tytułu dostaw i usług o okresie spłaty:	259 867,60	230 887,40
	– do 12 miesięcy	259 867,60	230 887,40
	– powyżej 12 miesięcy		
	b) z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych	31 735,04	128 169,56
	c) inne	8 546,00	
	d) dochodzone w drodze sądowej		

Suma w zł na:			
	Aktywa	31.12.2024	31.12.2023
III	Inwestycje krótkoterminowe	231 304 224,74	251 004 393,00
	1. Krótkoterminowe aktywa finansowe	231 304 224,74	251 004 393,00
	a) w jednostkach powiązanych		
	– udziały lub akcje		
	– inne papiery wartościowe		
	– udzielone pożyczki		
	– inne krótkoterminowe aktywa finansowe		
	b) w pozostałych jednostkach	143 675 912,65	179 547 840,90
	– udziały lub akcje		
	– inne papiery wartościowe		24 534 158,69
	– udzielone pożyczki		
	– inne krótkoterminowe aktywa finansowe	143 675 912,65	155 013 682,21
	c) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	87 628 312,09	71 456 552,10
	– środki pieniężne w kasie i na rachunkach	6 185 960,87	7 895 212,06
	– inne środki pieniężne	81 442 351,22	63 561 340,04
	– inne aktywa pieniężne		
	2. Inne inwestycje krótkoterminowe		
IV	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	117 767,79	111 348,93
C.	Należne wpłaty na kapitał (fundusz) podstawowy		
D.	Udziały (akcje) własne		
	AKTYWA RAZEM	447 465 976,58	434 992 113,79

Suma w zł na:

Pasywa		31.12.2024	31.12.2023
A.	Fundusz własny	446 165 926,05	433 485 374,87
I	Fundusz podstawowy	433 484 957,07	411 059 658,66
II	Fundusz z aktualizacji wyceny	417,80	417,80
III	Zysk (strata) netto za rok obrotowy	12 680 551,18	22 425 298,41
B.	Zobowiązania i rezerwy	1 300 050,53	1 506 738,92
I	Rezerwy na zobowiązania	0,00	0,00
	1. Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
	2. Rezerwy na świadczenia emerytalne i podobne	0,00	0,00
	– długoterminowe		
	– krótkoterminowe	0,00	
	3. Pozostałe rezerwy	0,00	0,00
	– długoterminowe		
	– krótkoterminowe		
II	Zobowiązania długoterminowe	429 800,82	667 179,57
	1. Wobec jednostek powiązanych		
	2. Zobowiązania wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
	3. Wobec pozostałych jednostek	429 800,82	667 179,57
	a) kredyty i pożyczki		
	b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		
	c) inne zobowiązania finansowe		
	d) zobowiązania wekslowe		
	e) inne	429 800,82	667 179,57
III	Zobowiązania krótkoterminowe	828 114,26	801 861,62
	1. Zobowiązania wobec jednostek powiązanych		
	a) z tytułu dostaw i usług o okresie wymagalności:		
	– do 12 miesięcy		
	– powyżej 12 miesięcy		
	b) inne		
	2. Zobowiązania wobec pozostałych jednostek, w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
	a) z tytułu dostaw i usług o okresie wymagalności:		
	– do 12 miesięcy		
	– powyżej 12 miesięcy		
	b) inne		

Suma w zł na:		
Pasywa	31.12.2024	31.12.2023
3. Wobec pozostałych jednostek	828 114,26	801 861,62
a) kredyty i pożyczki		
b) zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		
c) inne zobowiązania finansowe		
d) z tytułu dostaw i usług o okresie wymagalności	344 420,16	626 414,10
– do 12 miesięcy	344 420,16	626 414,10
– powyżej 12 miesięcy		
e) zaliczki otrzymane na dostawy		
f) zobowiązania wekslowe		
g) zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych oraz innych tytułów publicznoprawnych	183 529,83	139 201,90
h) zobowiązania z tytułu wynagrodzeń		
i) inne zobowiązania	300 164,27	36 245,62
4. Fundusze specjalne		
IV Rozliczenia międzyokresowe	42 135,45	37 697,73
1. Ujemna wartość firmy		
2. Inne rozliczenia międzyokresowe	42 135,45	37 697,73
– długoterminowe		
– krótkoterminowe	42 135,45	37 697,73
PASYWA RAZEM	447 465 976,58	434 992 113,79

Rachunek zysków i strat

sporządzony za okres 01.01.2024–31.12.2024 (wariant kalkulacyjny) w zł

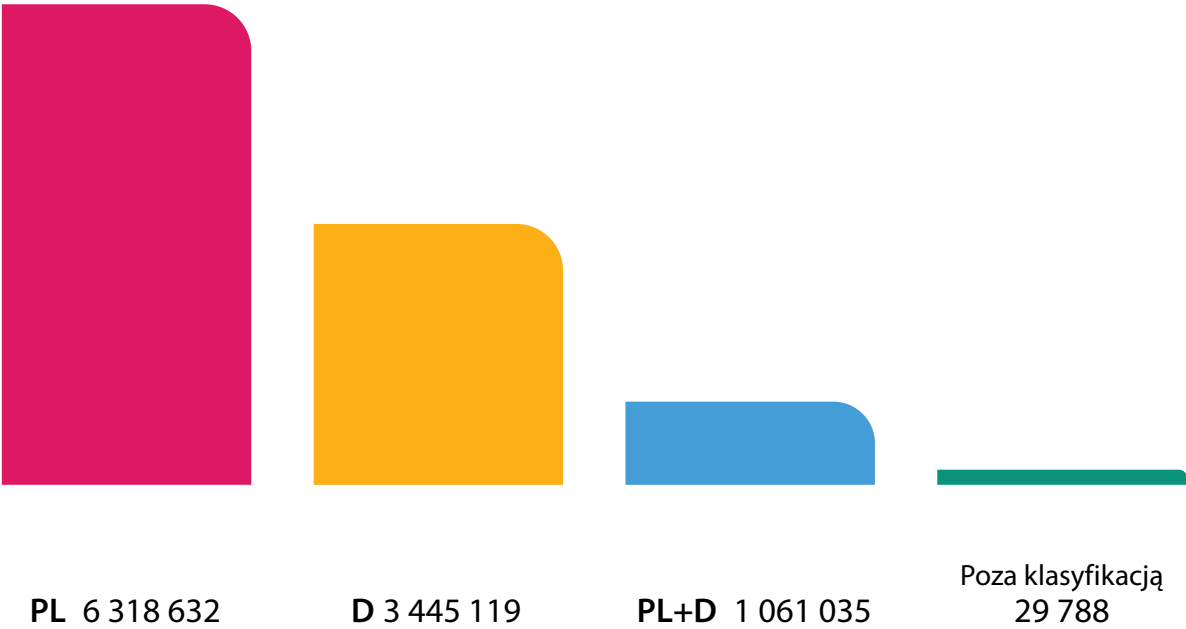
		za rok 2024	za rok 2023
A.	Przychody działalności pożytku publicznego	214,23	397 601,37
I	Przychody działalności nieodpłatnej	214,23	397 601,37
II	Przychody działalności odpłatnej		
B.	Koszty realizacji zadań pożytku publicznego	12 016 017,04	10 928 037,17
I	Koszty działalności nieodpłatnej	12 016 017,04	10 928 037,17
II	Koszty działalności odpłatnej		
C.	Wynik finansowy działalności pożytku publicznego (A - B)	-12 015 802,81	-10 530 435,80
D.	Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	9 808 574,26	8 289 441,78
I	Przychody netto ze sprzedaży produktów	9 808 574,26	8 289 441,78
E.	Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	7 071 269,97	7 243 240,70
I	Koszt własny sprzedanych produktów	7 071 269,97	7 243 240,70
F.	Zysk (Strata) brutto ze sprzedaży (D - E)	2 737 304,29	1 046 201,08
G.	Koszty ogólnego zarządu	3 354 238,95	2 906 634,52
H.	Zysk/Strata na działalności statutowej, statutowej działalności pożytku publicznego i gospodarczej (C+F-G)	-12 632 737,47	-12 390 869,24
I.	Pozostałe przychody operacyjne	156 619,73	79 917,07
I	Zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych		17 073,17
II	Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych		
III	Inne przychody operacyjne	156 619,73	62 843,90
J.	Pozostałe koszty operacyjne	7 542,84	221 876,23
I	Strata z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych		
II	Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych		
III	Inne koszty operacyjne	7 542,84	221 876,23
K.	Zysk (strata) z działalności operacyjnej (H + I - J)	-12 483 660,58	-12 532 828,40
L.	Przychody finansowe	25 958 829,94	35 015 390,05
I	Dywidendy i udziały w zyskach		
a	od jednostek powiązanych, w tym:		
	- w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		

b	od jednostek pozostałych, w tym:		
	- w których jednostka posiada zaangażowanie w kapitale		
II	Odsetki, w tym:	25 958 829,94	35 015 390,05
	od jednostek powiązanych		
III	Zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:		
	w jednostkach powiązanych		
IV	Aktualizacja wartości aktywów finansowych		
V	Inne		
M.	Koszty finansowe	794 618,18	57 263,24
I	Odsetki, w tym:	97,46	246,16
	dla jednostek powiązanych		
II	Strata z tytułu rozchodu aktywów finansowych, w tym:		
	w jednostkach powiązanych		
III	Aktualizacja wartości aktywów finansowych		
IV	Inne	794 520,72	57 017,08
N.	Zysk (Strata) brutto (K + L – M)	12 680 551,18	22 425 298,41
O.	Podatek dochodowy		
P.	Pozostałe obowiązkowe zmniejszenie zysku (zwiększenie straty)		
R.	Zysk (strata) netto (N – O – P)	12 680 551,18	22 425 298,41

Dotacje przyznane w 2024 roku

A. Dotacje w podziale na kraje realizacji

Miejsce realizacji projektu	Liczba projektów	Przyznano w zł	Udział procentowy przyznanych kwot
Polska	164	6 318 632,64	58,21%
Niemcy	69	3 445 119,54	31,74%
Polska i Niemcy	28	1 061 035,68	9,78%
Poza klasyfikacją (także poza Polską i Niemcami)	1	29 788,20	0,27%
Razem	262	10 854 576,06	100,00%

B. Dotacje realizowane w Polsce w podziale na województwa

Suma dotacji na projekty realizowane w Polsce – 100%

Miejsce realizacji projektu	Liczba projektów	Przyznano w zł	Udział procentowy
więcej niż jedno województwo	8	380 525,44	6,02%
dolnośląskie	24	780 681,16	12,36%
kujawsko-pomorskie	3	79 000,00	1,25%
lubelskie	1	22 000,00	0,35%
lubuskie	5	108 210,00	1,71%
łódzkie	3	114 000,00	1,80%
małopolskie	18	734 914,00	11,63%
mazowieckie	50	2 175 530,80	34,43%
opolskie	3	34 968,00	0,55%
podkarpackie	2	66 536,60	1,05%
podlaskie	3	142 442,00	2,25%
pomorskie	16	706 814,20	11,19%
śląskie	5	165 900,00	2,63%
świętokrzyskie	0	0,00	0,00%
warmińsko-mazurskie	5	186 305,04	2,95%
wielkopolskie	6	222 000,00	3,51%
zachodniopomorskie	12	398 805,40	6,31%
Razem Polska	164	6 318 632,64	100,00%

C. Dotacje realizowane w Niemczech w podziale na kraje związkowe

Suma dotacji na projekty realizowane w Niemczech – 100%

Region	Liczba projektów	Przyznano w zł	Udział procentowy
Badenia-Wirtembergia	1	20 000,00	0,58%
Bawaria	3	65 745,84	1,91%
Berlin	20	1 462 242,88	42,44%
Brandenburgia	13	436 503,32	12,67%
Brema	2	64 159,20	1,86%
Dolna Saksonia	3	84 781,80	2,46%
Hamburg	0	0,00	0,00%
Hesja	7	258 181,08	7,49%
Meklemburgia-Pomorze Przednie	3	118 259,98	3,43%
Nadrenia Północna-Westfalia	5	224 699,64	6,52%
Nadrenia-Palatynat	0	0,00	0,00%
Saara	0	0,00	0,00%
Saksonia	7	317 588,04	9,22%
Saksonia-Anhalt	1	30 000,00	0,87%
Szlezwik-Holsztyn	0	0,00	0,00%
Turyngia	0	0,00	0,00%
Niemcy (więcej niż jeden land)	4	362 957,76	10,54%
Razem Niemcy	69	3 445 119,54	100,00%

Rada FWPN Zarząd FWPN

według stanu na 31 grudnia 2024 roku

Rada

Współprzewodniczący

Markus Meckel

Były minister spraw zagranicznych NRD, pastor. Pełni funkcję przewodniczącego Rady Federalnej Fundacji Badań nad Dyktaturą SED, której działalność zainicjował. Jest też członkiem kuratorium Europejskiej Sieci „Pamięć i Solidarność”. Od 12 października 2013 roku do 22 września 2016 roku pełnił funkcję prezydenta Niemieckiego Ludowego Związku Opieki nad Grobami Wojennymi. Zajmuje się europejską polityką zagraniczną i działa na rzecz wspierania demokracji. Studiował teologię w Naumburgu i Berlinie. W latach 70. i 80. XX wieku zaangażowany w byłą NRD w polityczną działalność opozycyjną. W 1989 roku zainicjował wraz z Martinem Gutzeitem założenie w NRD Socjaldemokratycznej Partii Niemiec (SDP). W 1990 roku pełnił funkcję urzędującego przewodniczącego wschodniej SPD. Po wolnych wyborach w 1990 roku był członkiem Izby Ludowej NRD i ministrem spraw zagranicznych NRD. W latach 1990–2009 poseł do Bundestagu, a od 1994 do 2009 roku przewodniczący Niemiecko-Polskiej Grupy Parlamentarnej Bundestagu. Pełnił funkcję zastępcy rzecznika ds. polityki zagranicznej frakcji SPD. W latach 1998–2006 był przewodniczącym delegacji niemieckiej w Zgromadzeniu Parlamentarnym NATO, a od 2000 do 2002 roku wiceprezydentem Zgromadzenia Parlamentarnego NATO.

prof. dr hab. Robert Traba

Profesor nauk społecznych i historyk; pracuje jako profesor w Instytucie Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk (PAN) w Warszawie; zajmuje się pamięcią społeczną, historią Polski i relacji polsko-niemieckich; inicjator i współredaktor największego polsko-niemieckiego projektu naukowo-wydawniczego: „Polsko-niemieckie miejsca pamięci”. Dyrektor założyciel Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie oraz wieloletni współprzewodniczący Wspólnej Polsko-Niemieckiej Komisji Podręcznikowej; w latach 2011–2016 członek Zarządu FWPN.

Członkowie

dr hab. Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk

Literaturoznawczyni i kulturoznawczyni, działaczka społeczna, profesor w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Gdańskiego (Zakład Literatury i Kultury Niemieckiej), od 2012 roku kieruje ponaduczelnianą i interdyscyplinarną Pracownią Badań nad Narracjami Pogranicza, 2018/19 visiting professor w Johannes Gutenberg Universität w Mainz/Moguncji (antropologia kulturowa). Od 2017 roku prezeska Stowarzyszenia Günтера Grassa w Gdańsku, od 2013 członkini Zarządu Instytutu Kaszubskiego, w kadencji 2019–2023 – Rady Kultury Gdańskiej. Bada literaturę, pamięć, tożsamość i krajobraz pograniczy polsko-niemieckich, zwłaszcza Gdańska,

Pomorza i Kaszub. Tej problematyki dotyczą jej projekty na styku nauki i społeczeństwa obywatelskiego oraz publikacje, w tym popularyzujące dorobek nauki przewodniki literacko-historyczne: „Wędrowki z Günterem Grassem. Kartografia literacka Miasta” (2022), „Walking with Günter Grass. A Literary Mapping of the City” (2022), „Kaszubski wanożnik po Gdańsku. Znaki i miejsca w przestrzeni kulturowej Miasta” (2018), „Śladami żydowskimi po Kaszubach / Jüdische Spuren in der Kaschubei” (2010), których jest współautorką i/bądź współredaktorką. Autorka monografii: „Jüdische ächtnis-topographien im Grenzraum. Autobiographik nach 1945 von Autoren jüdischer Herkunft aus dem Pommernland (Pommerellen und Hinterpommern)” (2019) i „Pamięć dla przyszłości: Literatura wspomnieńowa potomków szlachty pruskiej z Pomorza Zachodniego i Prus Wschodnich po 1945 roku” (2009, „Zrozumieć Niemcy”).

Piotr Buras

Dyrektor warszawskiego biura Europejskiej Rady Spraw Zagranicznych (ECFR). Ukończył studia w Instytucie Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego. Specjalizuje się w polityce zagranicznej Niemiec oraz Unii Europejskiej, a także w stosunkach Polski z Niemcami i UE. Karierę zawodową rozpoczął pod koniec lat 90. w Centrum Stosunków Międzynarodowych, z którym był związany do 2006 roku. Pracował w Centrum im. Willy’ego Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego. Odbił pobyty badawcze na Uniwersytecie Birmingham oraz w Stiftung Wissenschaft und Politik w Berlinie. W latach 2008–2012 był korespondentem „Gazety Wyborczej” w Berlinie.

Catalina Cullas

Dyplomatką. W latach 1995–1997 studiowała w Akademii Dyplomatycznej, gdzie następnie od 1997 do 1999 roku pełniła funkcję wychowawcy. W latach 1999–2001 referentka w Referacie Dyplomacji Publicznej i Wizerunku Niemiec za Granicą w niemieckim MSZ.

Od 2001 do 2004 roku była referentką ds. polityki w Ambasadzie Niemiec w Paryżu, a od 2004 do 2007 roku pracowała w referacie personalnym tej Ambasady. Od 2008 do 2011 roku kierowała wydziałem gospodarczym w Ambasadzie Niemiec w Kijowie. W latach 2011–2015 była zastępcą kierownika Referatu Komunikacji i Wizerunku Niemiec za Granicą w niemieckim MSZ, a od 2015 do 2018 roku kierowała Referatem Kultury i Mediów na Amerykę Łacińską, Afrykę, Azję, Australię i Oceanie. W latach 2018–2022 kierowała wydziałem politycznym Ambasady Niemiec w Madrycie. Od sierpnia 2022 roku jest ambasadorem, pełnomocnikiem niemieckiego MSZ ds. stosunków z krajami członkowskimi Unii Europejskiej, współpracy przygranicznej i regionalnej i ds. stosunków zagranicznych Unii Europejskiej

Sonja Eichwede

Polityczka i prawniczka. W 2005 roku uzyskała amerykański dyplom szkoły średniej w Watertown (Dakota Południowa), a w 2007 roku zdała egzamin maturalny w Bremie w Kippenberg-Gymnasium. Następnie studiowała prawo na Uniwersytecie Eberharda Karola w Tybindze. W 2010 roku przebywała na stypendium programu Erasmus na Uniwersytecie w Oslo. Po ukończeniu studiów odbyła aplikację prawniczą (2013–2015) przy Wyższym Sądzie Krajowym w Bremie. W jej trakcie odbyła m.in. praktyki w Sądzie Krajowym w Bremie, Prokuraturze w Bremie, niemieckiej ambasadzie w Nairobi (Kenia), kancelarii Raue LLP w Berlinie oraz Stałym Przedstawicielstwie Niemiec przy ONZ w Nowym Jorku. W 2016 roku odbyła staż w Radzie Europy w Strasburgu w dziale ds. prawa i polityki praw człowieka. Następnie w latach 2016–2018 była regionalną dyrektorką SPD Brandenburgia dla okręgu Brandenburg an der Havel i Havelland, odpowiedzialną za organizację kampanii wyborczych – najpierw dla Franka-Waltera Steinmeiera, a później dla prof. Erardo Rautenberga. W latach 2018–2020 pracowała jako pracowniczka naukowa w biurze poselskim Dagmar Ziegler. Równocześnie w latach 2017–

2019 prowadziła zajęcia jako wykładowczyni z zakresu prawa policyjnego i urzędniczego w Wyższej Szkole Ekonomii i Prawa w Berlinie, szkoląc kandydatki i kandydatów do wyższego stopnia służby w policji. Należy do SPD, a od 2018 roku zasiada w zarządzie partii w Brandenburg an der Havel. Od 2020 roku pracuje jako sędzia w sądownictwie powszechnym w Brandenburgii, w okręgu sądowym Neuruppin. Po wyborach do Bundestagu w 2021 roku, w których po raz pierwszy uzyskała mandat posłanki, jej urząd sędziowski został zawieszony. W przedterminowych wyborach do Bundestagu w 2025 roku z powodzeniem ubiegała się o reelekcję.

prof. dr hab. Maciej Górny

Historyk, profesor i wicedyrektor do spraw naukowych w Instytucie Historii im. T. Manteuffla PAN w Warszawie, członek korespondent Austriackiej Akademii Nauk. Interesuje się dziejami Europy Środkowo-Wschodniej w XIX i XX w. oraz historią nauki. Pisał o marksistowsko-leninowskich historiografiach regionu po 1945 roku, o zaangażowaniu ludzi nauki w politykę i polityki w naukę, a także o pamięci. W latach 2006–2010 pracował w Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie. Wchodzi w skład rad redakcyjnych czasopism „Střed/Centre. Journal for Interdisciplinary Studies of Central Europe in the 19th and 20th Centuries”, „Zeitschrift für Ostmitteleuropa-Forschung” oraz „Česko-Slovenská Historická Ročenka” i „Soudobé Dějiny / Czech Journal of Contemporary History”, jest także członkiem rady naukowej „Acta Poloniae Historica”. Jako popularyzator nauki występuje w programach radiowych, a także publikuje na łamach prasy społeczno-kulturalnej w takich tytułach, jak „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, „Gazeta Wyborcza” czy „Polityka”. Popularyzacji historii poświęcił dwie książki: „Polska bez cudów. Historia dla dorosłych” (2021, nagrodzona Nagrodą Polityki w 2022 roku) oraz „Historia głupich idei. Duch narodu w świątyni nauki” (2022).

Do jego ważniejszych publikacji należy książka „Przed wszystkim ma być naród. Marksistowskie historiografie w Europie Środkowo-Wschodniej” (2007, wydanie niemieckie 2011, angielskie 2013, czeskie 2024) i „Wielka Wojna profesorów. Nauki o człowieku” (1912–1923) (2014, wydanie angielskie 2019, rosyjskie 2021). Wraz z Włodzimierzem Borodziejem opublikował historię „długiej” I wojny w Europie Środkowo-Wschodniej („Nasza wojna”, t. I: Imperia, 1912–1916; t. II: Narody, 1917–1923, Warszawa 2014–2018 i 2021, wydanie niemieckie 2018, angielskie 2021 i 2023). Ostatnio opublikował „Drawing Fatherlands: Geographers and Borders in Inter-War Europe” (2022).

Agnieszka Kowalska

Dyplomatką i urzędniczką służby cywilnej. Absolwentka socjologii i stosunków międzynarodowych oraz Krajowej Szkoły Administracji Publicznej (2004–2006). Od 2006 roku pracuje w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, m.in. w Ambasadzie RP w Lublanie oraz Londynie. Od grudnia 2023 roku kieruje pracami Departamentu Polityki Europejskiej, gdzie odpowiada m.in. za współpracę polityczną polsko-niemiecką.

Manuel Sarrazin

Polityk i historyk. Studiował historię, dzieje Europy Wschodniej oraz prawo, najpierw na Uniwersytecie w Bremie, później w Hamburgu. Od roku 1998 należy do partii Bündnis 90/Die Grünen Hamburg, a w latach 2011–2015 był zastępcą przewodniczącego landu tej partii. W latach 2008–2021 poseł do Bundestagu. W latach 2014–2018 członek zarządu w Europäische Bewegung Deutschland e.V. Od 2018 wiceprezes Europäische Bewegung Deutschland e.V., a w latach 2018–2021 przewodniczący polsko-niemieckiej grupy parlamentarnej w niemieckim Bundestagu. Od lutego 2020 roku przewodniczący Südosteuropa Gesellschaft. Od marca 2022 do maja 2025 roku specjalny pełnomocnik rządu federalnego ds. Bałkanów Zachodnich.

Paul Ziemniak

Polityk. Studiował prawo na Uniwersytecie w Osnabrück i Westfälische Wilhelms-Universität w Münster. Urodzony 6 września 1985 roku w Szczecinie. Kiedy miał trzy lata, jego rodzice wraz z nim i jego bratem przybyli do Nadrenii Północnej-Westfalii w ramach polityki przesiedleńczej Helmuta Kohla. Pierwsze doświadczenia polityczne zdobywał w Junge Union, do której wstąpił w 1998 roku. Następnie w 2021 roku wstąpił do CDU. Po studiach pracował w międzynarodowej firmie audytorskiej. W 2014 roku delegaci Junge Union wybrali go na swojego przewodniczącego. Jako przewodniczący federalny był członkiem federalnego zarządu CDU. Od 2017 roku jest członkiem niemieckiego Bundestagu, gdzie od 2022 roku jest przewodniczącym Niemiecko-Polskiej Grupy Parlamentarnej. W latach 2018–2022 był sekretarzem generalnym CDU.

Zarząd

Współprzewodniczący

dr hab. Piotr Maciej Majewski

Historyk, profesor Uniwersytetu Warszawskiego i przewodniczący Rady Naukowej Dyscypliny Historia tej uczelni. Interesuje się dziejami Europy Środkowej i Wschodniej, w tym zwłaszcza stosunkami czesko-niemieckimi w XIX i XX w. oraz historią polityczną ziem czeskich w latach 1918–1948. Zajmował się również polityką zagraniczną PRL i przymusowymi migracjami ludności po II wojnie światowej. W latach 2009–2017 pełnił funkcję wicedyrektora Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, był współautorem koncepcji programowej tej placówki i scenariusza jej wystawy stałej. Jest członkiem redakcji „Przeglądu Historycznego”, zasiada w radach naukowych czasopism „Český časopis historický”, „Slovanský

přehled” i „Moderní dějiny”, a także w radzie naukowej serii wydawniczej „Polskie Dokumenty Dyplomatyczne”. Publikował m.in. w „Gazecie Wyborczej”, „Newsweeku”, „Polityce”, „Przeglądzie Politycznym” i „Tygodniku Powszechnym”. Do jego najważniejszych publikacji należą książki: „Niemcy sudeccy 1848–1948: Historia pewnego nacjonalizmu” (2007, czeskie wydanie 2014), „Zmarnowana szansa? Możliwości obrony Czechosłowacji jesienią 1938 roku” (2016, czeskie wydanie 2018), „Kiedy wybuchnie wojna? 1938. Studium kryzysu” (2019, czeskie wydanie 2022, w przygotowaniu wydania angielskie i ukraińskie), „Niech sobie nie myślą, że jesteśmy kolaborantami. Protektorat Czech i Moraw, 1939–1945” (2021, czeskie wydanie w przygotowaniu).

Cornelia Pieper

Polityczka, dyplomatką, studiowała lingwistykę stosowaną na uniwersytetach w Lipsku i w Warszawie, dyplomowana tłumaczka języków polskiego i rosyjskiego. Od 1990 roku czynna w polityce na poziomie kraju związkowego i federacji. W latach 2001–2005 sekretarz generalna FDP. W latach 1998–2013 posłanka do Bundestagu z ramienia frakcji FDP, wiceprzewodnicząca Komisji Oświaty, Badań i Szacowania Konsekwencji Rozwoju Technologii, rzeczniczka frakcji FDP ds. polityki badań naukowych. W latach 2009–2013 sekretarz stanu w niemieckim Ministerstwie Spraw Zagranicznych i koordynatorka rządu federalnego ds. międzypaństwowych relacji polsko-niemieckich. Od sierpnia 2014 do maja 2025 roku konsul generalna Republiki Federalnej Niemiec w Gdańsku. Wyróżniona w 2010 roku tytułem doktora h.c. Uniwersytetu Dokkyo w Japonii, a w 2011 roku tytułem profesora h.c. Uniwersytetu im. Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Członkowie

Irene Hahn-Fuhr

Członkini kierownictwa Zentrum Liberale Moderne, think tanku działającego w obszarze edukacji obywatelskiej i współpracy międzynarodowej. Pracowała m.in. jako ekspertka i kierowniczką biura rzecznika ds. polityki europejskiej frakcji Bündnis90/Die Grünen w Bundestagu, współpracowała z Niemieckim Towarzystwem Polityki Zagranicznej (DGAP) i Uniwersytetem Europejskim Viadrina, ostatnio kierowała warszawskim biurem Fundacji im. Heinricha Bölla. Zajmuje się procesami demokratyzacji, wymianą kulturalną i społeczną, angażując się na rzecz przezwycięzania stereotypów narodowych i integracji europejskiej. Publikuje w różnych mediach. Poza działalnością w Zarządzie FWPN jest m.in. członkinią Rady Fundacji „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego i Grupy Kopernika.

dr Dominika Kozłowska

Prezeska zarządu Grupy Znak, redaktorka naczelną miesięcznika „Znak”, dr nauk humanistycznych w zakresie filozofii, redaktorka, eseistka i managerka kultury. Ze Znakiem związana od 2006 roku. Od 2017 członkini zarządu, a od 2021 roku prezeska zarządu. Grupa Znak – dziś największy i najstarszy w Polsce dom wydawniczy – obejmuje kilka wydawnictw, księgarnie internetowe, w tym sklep Woblink oferujący książki w formatach cyfrowych oraz portal społecznościowy Lubimyczytać.pl. Zasiada m.in. w radzie programowej Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku, członkini Stowarzyszenia Chryścjan i Żydów „Przymierze”. W minionych latach członkini m.in. Rady ds. Równego Traktowania powołanej przez prezydenta miasta Krakowa, Kongresu Kobiet czy Instytutu Myśli Józefa Tischnera, gdzie była redaktorką naczelną anglojęzycznego pisma „Thinking in Values”.

Cornelius Ochmann

Dyrektor zarządzający, specjalista ds. polityki europejskiej, relacji UE–Rosja oraz Polski, Ukrainy, Białorusi. Studiował na uniwersytetach w Moguncji i we Wrocławiu. Przebywał na stypendiach badawczych w Moskwie i Jerozolimie (Hebrew University). W latach 1994–2013 pracował w Fundacji Bertelsmanna, gdzie był m.in. odpowiedzialny za projekt International Bertelsmann Forum (IBF). Współpracował także z Bankiem Światowym i europejskimi instytucjami w ramach relacji z krajami Europy Wschodniej. Z uwagi na raporty przygotowywane w Fundacji Bertelsmanna ma doświadczenie w polityce międzynarodowej. Publikował w Polsce w „Nowej Europie Wschodniej”, jest członkiem redakcji w „New Eastern Europe”.

dr hab. Sebastian Płóciennik

Dyrektor zarządzający, profesor ekonomii w Instytucie Ekonomii Akademii Finansów i Biznesu Vistula w Warszawie. Do lipca 2024 roku był analitykiem ds. gospodarki niemieckiej w Ośrodku Studiów Wschodnich (OSW) w Warszawie. W latach 2013–2021 pracował w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych (PISM) jako koordynator programu ds. UE i Trójkąta Weimarskiego, wcześniej zaś jako adiunkt w Instytucie Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Wrocławskiego. Studiował prawo i uzyskał tytuł doktora oraz habilitację w naukach ekonomicznych na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu. Pracę naukową rozpoczął w Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta we Wrocławiu. Był stypendystą DAAD, Fundacji Boscha, NCN oraz Polsko-Niemieckiej Fundacji na rzecz Nauki. Na Uniwersytecie Wrocławskim kierował międzynarodowym programem studiów magisterskich Global Studies – a European Perspective. Wykładał na uczelniach w RFN, Kanadzie, Korei Południowej, RPA i Indiach. Specjalizuje się w badaniu gospodarki niemieckiej, procesów integracji gospodarczej w Europie oraz ekonomii instytucjonalnej.

Zespół FWPN

według stanu
na 31 grudnia 2024 roku

Dyrektorzy – członkowie Zarządu

Cornelius Ochmann

Sebastian Płóciennik

Pracownicy

Beata Sobczak

kierowniczka organizacyjna

Maryna Cherepakha

asystentka zarządu

Projekty własne, wnioski o dotację

Ewa Baran

koordynatorka projektów,
specjalistka ds. finansów i grantów

Joanna Czudec

kierowniczka programowa

Małgorzata Gmiter

koordynatorka projektów,
specjalistka ds. projektów edukacyjnych

Aneta Jędrzejczak

koordynatorka projektów, specjalistka
ds. komunikacji wewnętrznej oraz HR

Tomasz Markiewicz

koordynator projektów,
specjalista ds. projektów historycznych

Administracja

Anna Łaniecka

główna księgowa

Tadeusz Stolarski

pracownik administracji

Biuro w Berlinie

Karolina Fuhrmann

koordynatorka projektów

Centrum Konferencyjne Zielna

Agnieszka Czuj

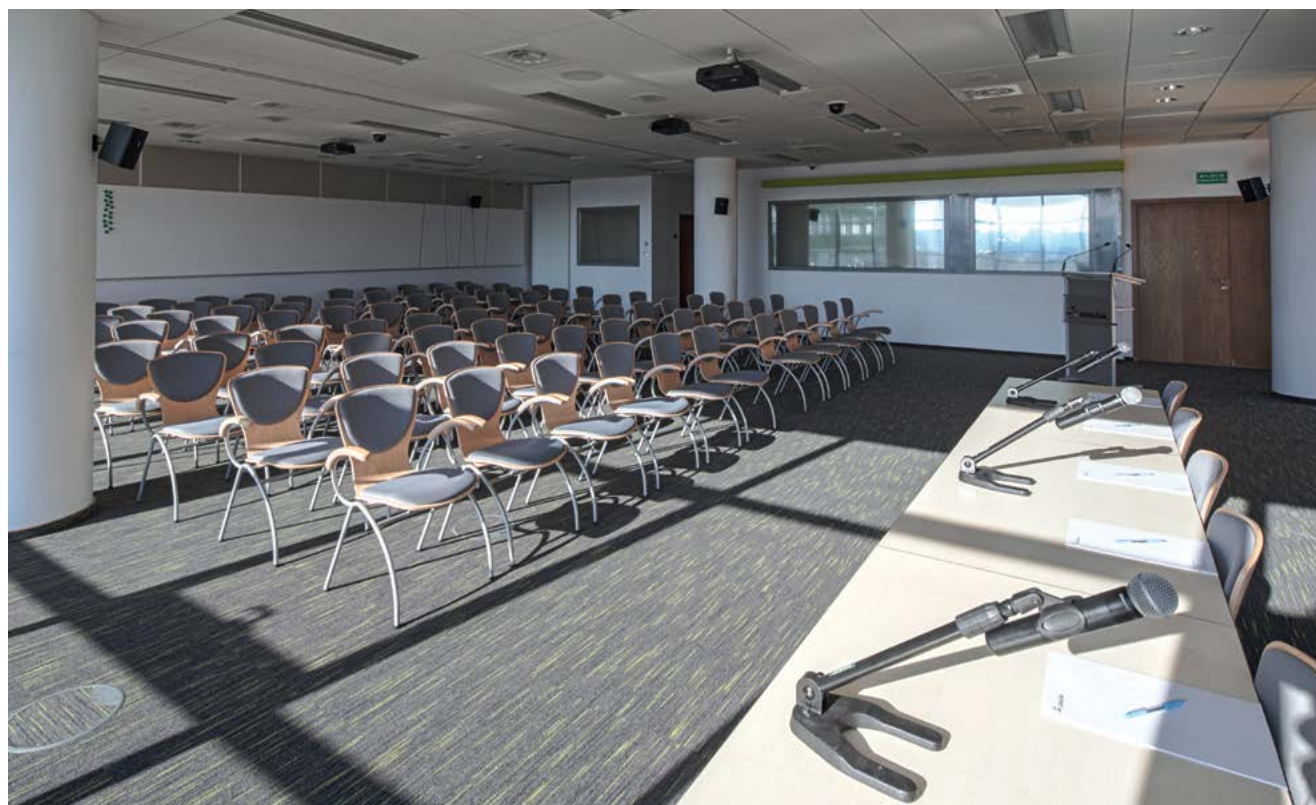
specjalistka ds. organizacji konferencji

Katarzyna Przystawska

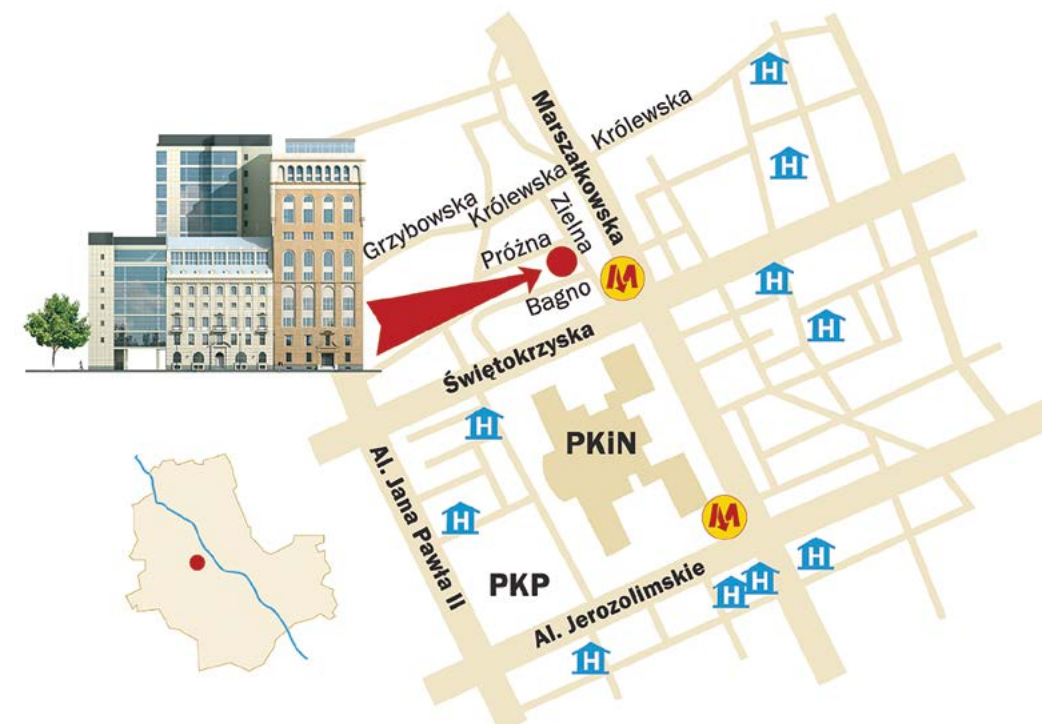
specjalistka ds. organizacji konferencji

Aktualny wykaz pracowników
Biura FWPN wraz z numerami
telefonów i adresami e-mail
jest dostępny na stronie:
www.fwpn.org.pl

Centrum Konferencyjne Zielna

Centrum Konferencyjne Zielna to pięć sal konferencyjnych o powierzchni od 45 do 250 m. kw. Każda z nich, w zależności od potrzeb, może być dowolnie zaaranżowana jako sala szkoleniowa, sala seminaryjna czy warsztatowa. Wszystkie sale konferencyjne wyposażone są w nagłośnienie, system tłumaczenia symultanicznego, system dyskusyjny, system prezentacji obrazu, dostęp do sieci internetowej dla uczestników spotkania oraz inny sprzęt

i urządzenia ułatwiające efektywne prowadzenie konferencji, szkoleń, seminariów i innych spotkań, w tym hybrydowych i online. Wszystkie sale są klimatyzowane, widne oraz wyposażone w projektor i flipchart.

Oferujemy:

najlepszą lokalizację – ścisłe centrum Warszawy – skrzyżowanie Marszałkowskiej i Świętokrzyskiej, bezpośrednio przy skrzyżowaniu I i II linii metra przy stacji Świętokrzyska, wysoki standard wykończenia (klasa a2), dostępność sal konferencyjnych dla niepełnosprawnych. Zapewniamy profesjonalną obsługę, konkurencyjną cenę, wysoki standard, catering, pomoc w organizacji Państwa wydarzeń. Właścicielem Centrum Zielna jest Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej. Więcej informacji: www.centrumzielna.pl

Kontakt:

Centrum Konferencyjne Zielna
ul. Zielna 37, 00-108 Warszawa
e-mail: agnieszka@centrumzielna.pl
tel. (+48) 22 338 67 67
e-mail: katarzyna@centrumzielna.pl
tel. (+48) 22 338 67 83

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej
Sprawozdanie z działalności za rok 2024

Redakcja:
Tomasz Markiewicz

Opracowanie informatyczne:
Janusz Rolecki

Tłumaczenie:
Sandra Ewers

Fotografie:
Archiwum FWPN

Opracowanie graficzne i skład:
Babaloo s.c., Kinga Salwińska

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej
ul. Zielna 37
00–108 Warszawa
fwpn@fwpn.org.pl
www.fwpn.org.pl
www.sdpz.org
www.centrumzielna.pl

